

A pink lotus flower bud is shown emerging from a large, dark green lotus leaf. The leaf has a prominent central vein and radiating secondary veins. The background is a textured, dark green color, suggesting a pond or a field of lotus leaves.

ສັງຈະ

ອມຣາ ມລິຄາ

ISBN 974-340-517-8

สังขะ

อมรา มลิตา

คำนำ

เนื่องด้วยทางชุมนุมพุทธธรรมได้จัดให้มีการร่วมกัน ตักบาตรขึ้นเป็นประจำทุกวันพฤหัสบดี ณ ลานพระรูป สมเด็จพระราชาธิบดีฯ ในการตักบาตรแต่ละครั้งก็มีคนมาร่วมตักบาตรมากบ้าง น้อยบ้าง แตกต่างกันไป ผู้ที่มาร่วมตักบาตร ได้มีจิตศรัทธาร่วมทำบุญเป็นค่าอาหารและผลไม้ ซึ่งทางชุมนุมจัดเตรียมไว้ให้ ในแต่ละสัปดาห์จึงมีเงินเหลือให้เก็บรวบรวมไว้ เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษาก็รวบรวมเงินทุนดังกล่าวไปทำประโยชน์ในด้านต่างๆ เท่าที่เคยทำมา มีการนำข้อความในแผ่นพับมารวมเป็นเล่มเพื่อเผยแพร่เป็นต้น

ในระยะ ๒-๓ ปีที่ผ่านมา ได้ว่างเว้นจากการนำเงินส่วนนั้นมาทำประโยชน์ จึงมีสะสมอยู่ ด้วยเหตุนี้ จึงดำริจะพิมพ์หนังสือเพื่อเผยแพร่ จึงช่วยกันหาหัวข้อเรื่องที่จะนำมาพิมพ์ ประจวบกับทางชุมนุมได้เรียนเชิญอาจารย์ หม่อมอมรา มลิลลา มาบรรยายธรรมเรื่อง 'สัจจะ' ในช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๓๗

หลังจากฟังการบรรยาย มีหลายคนประทับใจ ถึงกับขอยืมแถบบันทึกเสียงจากชุมนุมไปบันทึกเก็บไว้ฟังเป็นการส่วนตัว

อนึ่ง เรื่องสัจจะนี้เป็นสิ่งที่มีประโยชน์อย่างมาก
สำหรับการที่เราจะดำรงตนในชีวิตปัจจุบันในสังคม รวมถึงการปฏิบัติธรรม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงได้ปรึกษากันในคณะกรรมการ
ชุมนุมพุทธธรรมฝ่ายนักศึกษา และเห็นพ้องต้องกันว่า
ควรนำหัวข้อการบรรยายธรรมดังกล่าวนี้มาถอดเพื่อพิมพ์
เผยแพร่ โดยนำเงินที่เหลือจากการตัดบาตรมาเป็นค่าจัด
พิมพ์

หนังสือเล่มนี้จะไม่สามารถสำเร็จได้ หากมิได้รับ
ความกรุณาจากอาจารย์หม่อมรา มลิลลา ช่วยตรวจทาน
แก้ไข ต่อเติมส่วนที่แถบบันทึกเสียงขาดหายไปให้สมบูรณ์
อีกทั้งยังได้รับการช่วยเหลือจากคุณอริวัฒน์ ถาวร ภาค
วิชาเภสัชวิทยา และอาจารย์ ดร. นพรัตน์ ทิพยาธร ภาค
วิชากายวิภาคศาสตร์ ช่วยพิมพ์ต้นฉบับให้ จึงขอขอบ
พระคุณและอนุโมทนาในส่วนบุญดังกล่าวมา ณ ที่นี้ด้วย

ชุมนุมพุทธธรรมศิริราช
(ฝ่ายนักศึกษา)

สังขะ

ณ ชุมนุมนุพุทธธรรม โรงพยาบาลศิริราช

วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

วันนี้เราจะพูดถึงเรื่องสังขะ สังขะ หมายถึง
อะไรก็ตามที่เป็นความจริง

จริงอย่างไร

อย่างพวกเราพูดกัน นี้ ตัวเรา นะ พุทธ-
ศาสนาสอนให้พึ่งพาตัวเอง ต่างคนต่างก็พยายาม
ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตน แต่ขณะเดียวกัน พุทธ-
ศาสนาก็สอนให้มีน้ำใจเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ต่อกัน ถ้าคน
เราไม่มีใจเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ต่อกันแล้ว โลกนี้อยู่ไม่ได้
น้ำใจเปรียบเหมือนน้ำประसानโลก ทำให้โลกอยู่เย็น
เป็นสุข แล้วอันไหนที่เป็นความจริงละ อันหนึ่งให้
ต่างคนต่างพยายามพึ่งตนเอง ไม่ไปเบียดเบียนผู้อื่น
แต่อีกอันหนึ่งบอกให้มีน้ำใจ เอื้อเพื่อเจือจานดูแลกัน
ความจริงที่เป็นสังขะ จึงจำแนกออกเป็นสมมติสังขะ
กับปรมาตถสังขะ

สมมติ ก็คือ อะไรก็ตามที่เราสมมติบัญญัติขึ้นมา เป็นต้นว่า ตัวเรา ก็มีคำบัญญัติว่า อย่างนั้นๆ เรียกว่า คน หากไม่มีสมมติบัญญัติ ต่างคนต่างก็เรียกไปตามอำเภอใจของตน เราก็พูดกันไม่รู้เรื่อง สื่อความหมายกันไม่ได้ เช่น คนหนึ่งไปเจอแมว.. ไอ้อันนั้น ที่มีชีวิต.. เราก็ไม่รู้ว่าเขาหมายถึงตัวอะไร หรืออย่างเช่น เบ็ดกับไก่ ต่างก็มี ๒ ขา ๒ ปีก สัตว์ปีกอะไรๆ ก็ล้วนแต่มี ๒ ขา ๒ ปีก กันทั้งนั้น จึงต้องมี สมมติสักจะ ขึ้นมาว่า นี่นะ อย่างนี้ตกลง เรียกเป็นอย่างนี้ ดังนั้น จึงมีการเรียนรู้

สมมติสักจะ ก็แตกต่างกันไปตามธรรมเนียม ประเพณี ชาติ ภาษา เป็นต้นว่า คนไทยไม่ใช้เท้าชี้ เพราะประเพณีของเราถือว่าเท้าเป็นของต่ำ ต้องใช้นิ้วชี้ ขณะที่ฝรั่งถือว่า การเอานิ้วไปชี้กันนั้นเป็นเรื่องทำดี ทำต่อเลย ถ้าเอาเท้าชี้เป็นมารยาทปกติ แต่สำหรับพวกเรา หากมีใครใช้เท้ามาชี้ ก็หมายความว่าดูหมิ่นกัน เห็นเราเป็นตัวอะไรไป สิ่งเหล่านี้ทำให้เราเกิดความระมัดระวังว่า หากไม่รู้จักสมมติสักจะดีพอ ก็จะก่อให้เกิดเรื่องบาดหมางใจกันได้ เพราะวิธีที่แต่ละคนจะฝึกตนเองให้คุ้นเคยกับสิ่งที่เห็น

ว่าดีงาม เห็นว่าถูกต้องเหมาะสมนั้น เปลี่ยนไปตาม
ขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละเชื้อชาติและภาษา
หรือบางครั้งมีการเล่นโวหารกัน ทำให้เรา
รู้สึกว่า คนๆ นี้ทำไม่ถูก ทำไม่ดี แต่เมื่อชักใช้ไต่สวน
กันเข้าแล้ว เขาก็มีเหตุผลมาแก้ต่างจนกระทั่งเรา
เอาผิดกับเขาไม่ได้ ขณะที่ตัวผู้ถูกกระทำก็ย่อยยับ
ไปจริงๆ เกิดเป็นความทุกข์เดือดร้อนขึ้น เพราะ
ฉะนั้น สมมติสัจจะจึงยังไม่สามารถคุ้มครองรักษา
จิตใจของทั้งสองฝ่ายที่มีปัญหา ให้เกิดความผาสุก
ร่มเย็นได้ เราก็มาดูกันต่อไปว่า แล้วอย่างนั้นมีอะไร
ที่จะช่วยทำให้ใจของแต่ละคน มีหลักมีที่พึ่งได้ ก็มา
ถึงเรื่องของ *ปรมัตถสัจจะ*

ปรมัตถสัจจะ คืออะไรก็ตามที่เป็นจริงด้วยตัว
ของมันเอง ถึงแม้เชื้อชาติ ภาษา จะต่างกันอย่างไรก็ตาม แต่ใจของสิ่งมีชีวิตเมื่อไปสัมผัสกับสิ่งนั้น
แล้ว ยอมลงให้ด้วยใจว่า เป็นสิ่งถูกต้องแน่แท้ นี้
คือความถูกต้อง ความสัจ ความจริง อย่างคำ
กล่าวที่ว่า *ธัมโม เอโก* คือ *ธัมมะมีหนึ่งเดียว* จะ
มาบอกว่า จริงอย่างนี้ จริงอย่างโน้น วันนี้จริงอย่าง
นี้ วันนั้นอย่างนั้นจึงจะจริง มันไม่ใช่

ถ้าเป็นปรมัตถสังจะแล้ว ต้องจริงแท้แน่นอน
ไม่มีว่า วันนี้จริงอย่างนี้ วันนั้นจริงอย่างโน้น เป็น
เด็ดขาด เหมือนอย่างกับที่เรามาปฏิบัติกัน หรือ
อย่างที่เจ้าชายสิทธัตถะท่านพากเพียรปฏิบัติ จน
กระทั่งในคืนวันเพ็ญ เดือน ๖ ก็ยังรู้สิ่งที่เป็นปร-
มัตถสังจะขึ้นมา ใจของท่านก็หลุดจาก อวิชชา
อุปาทานทั้งปวง สมมติสังจะ อะไรต่อมิอะไรต่างๆ
ที่พาใจให้ปรุงคิด เป็นสังขารจิตขึ้นมา ก็หมดความ
หมายไป ใจของท่านได้หยั่งลงไปถึงธรรมชาติ ถึง
ธัมมะที่เป็นของเที่ยงแท้แน่นอน ไม่มีอะไรที่จะ
สามารถทำให้ใจกลับ มาเกิดความสงสัยว่า กรณีนี้
ถูก กรณีนั้นใช้ไม่ได้ หรืออะไรทำนองนี้ได้อีกแล้ว

ยอดของสังจะ คือ อริยสัง ๔ ที่พระพุทธ-
องค์ตรัสรู้ แล้วประทานเอาไว้ ว่าเป็นความจริงอัน
ประเสริฐ อริยะ ประเสริฐ สังจะ ความจริง เป็น
หนทางให้เราได้มารู้จักเรื่องของตัวเรา คือเรื่องของ
กายและใจ เราจะอยู่ในโลกนี้อย่างผาสุกर्मเย็นไม่มี
ปัญหา ก็อยู่ในอริยสัง ๔ เท่านั้น อธิบายขยายความ
ออกไป คือ อริยสัง ๔ สอนให้เราเห็นว่า ทางที่จะ
ดำเนินไปในชีวิตนี้เป็นทางสองแพร่ง

ทางหนึ่งเป็นทางที่ก่อปัญหา เลี้ยวเข้าไปแล้ว
เกิดแต่ปัญหา ยิ่งแก้ยิ่งเป็นการสร้างปัญหา จน
กระทั่งในที่สุดเราก็เหมือนกับสิงทอทดแห ตัวเอง
ทอไม่เป็น เห็นชาวประมงทอดกิลองทอบ้าง จน
ถูกแหพันกลิ้งตักน้ำ จมน้ำตายไป ทางสายนี้ สมุทัย
นี้ ถ้าใครวนเข้าไปแล้ว ทำให้มีแต่ความยุ่งเพิ่มขึ้น
เกิดแต่ทุกข์ๆๆ ทับถมขึ้นมา จนในที่สุดเราหาทาง
ออกไม่ได้ ตกลงคู้หนึ่งของอริยสัจก็คือ สมุทัย เหตุ
ของทุกข์ ถ้าประกอบเหตุอันนี้แล้ว ผลจะเป็นทุกข์
ทำให้เรามีแต่ความเดือดร้อน

อีกแพรงหนึ่งคือ มรรค เหตุที่พาไปสู่ความ
สิ้นปัญหา ถ้าเราเห็นทางนี้ แล้วพยายามฝึกใจของ
เรา ให้ดำเนินตามทางนี้ไปเรื่อยๆ วิธีแก้ปัญหาใน
ชีวิตของเราก็จะเป็นทางคลี่คลาย เมื่อแก้ปัญหาดิ
ไปแล้ว ความวุ่นวายจะค่อยลดน้อยลงๆ เหมือน
อย่างกับเรามีที่สวนอยู่แห่งหนึ่ง มีใบไม้แห้งหล่น
เยอะแยะเต็มไปหมด ถ้าเรารู้จักมรรคแล้ว พอเห็น
ใบไม้ที่ไหน เราก็กวาดมารวมกัน แล้วเผา ใบไม้ก็
ลดน้อยลงไปๆ ถ้าเกิดมีลมพายุมา ใบไม้ที่เรากวาด
เผาไปจนกระทั่งน้อยลงแล้ว หลังพายุผ่านไป กลับ

มีมากเพิ่มขึ้น เราก็ไม่เกิดความลังเลสงสัยว่า ไบโม่
ที่เราเผาไปแล้วมันเล่นกลกับเราหรืออย่างไร

เราเชื่อมั่นแนใจว่า ไบโม่ที่เพิ่มขึ้นมานี้ เป็น
ไบโม่ที่มีอยู่เดิม แต่ซุกอยู่ที่ใต้พงหญ้าหรือที่ๆ เรายัง
มองไม่เห็น เราจะไม่สำคัญผิดไป ไบโม่ที่เราวาด
จนกระทั่งจะหมดแล้ว ก็หมดไปแล้วแค่นั้น แต่ลม
พายุช่วยทำให้ไบโม่ที่ซุกซ่อนอยู่ ซึ่งยังมองไม่เห็น
นั้น ได้ปลิวออกมาปรากฏชัดแก่เรา ใจก็เกิดกำลัง
เกิดความเชื่อมั่นว่า สิ่งที่เราทำนั้นถูกต้องแล้ว เรา
ก็จะพากเพียรทำต่อไปเรื่อยๆ ในที่สุดสวนของเราก็
จะสะอาดเกลี้ยงเกลา ไม่มีไบโม่ร่วงไบโม่แห้งที่จะ
เป็นความสกปรก ก็ทำนองเดียวกับใจของเรา ถ้า
เราเจอมรรคแล้ว อะไรที่เป็นกิเลส อะไรเป็นสิ่งที่
มาเก็ลือกกั้วทำให้ใจของเราหมดกำลังไป มันก็จะ
ถูกชำระล้างออกไปด้วยปัญญา จนในที่สุดใจของเรา
เห็นตามเป็นจริงที่เป็นปรมัตถสัจจะ

ฉะนั้น ชีวิตของคนเราก็คือทางสองแพร่ง
ถ้าเราเชื่อว่าสิ่งที่ทำลงไปถูกต้องแล้ว แต่ผลที่ออก
มามีแต่ปัญหาซ้อนปัญหา ก็ให้เราฉุกใจคิดว่า เรา
เลือกแพร่งผิด เมื่อเป็นอย่างนี้ สัจจะที่เราใฝ่หากัน

ก็คืออริยสัจ ๔ ให้รู้ว่าอะไรคือเหตุแห่งทุกข์..สมุทัย
อะไรคือเหตุให้สิ้นทุกข์..มรรค แล้วเราก็พยายาม
ฝึกตนเองให้อยู่ในมรรค เพื่อที่ผลจากการกระทำ
ของเราจะเป็น นิโรธ เป็นความสิ้นทุกข์สิ้นปัญหา
หรือจะใช้คำว่า วิมุตติ คือ การหลุดพ้นจากความ
ทุกข์เดือดร้อนทั้งปวงก็ได้

ทีนี้เรารู้หลักแล้วว่า สัจจะคืออย่างนี้ แต่การ
ปฏิบัติที่จะไปให้ถึงปรมาตถสัจจะนั้นเป็นอย่างไร
เรารู้แล้วว่า เราพยายามจะไปให้ถึงปรมาตถสัจจะ
แต่ใจที่ยังมีเงาของอวิชชา คือยังอู้งง หลงๆ ก็ทำ
ให้ที่เรามองว่าเรารู้จริงแล้ว แน่ใจแล้วนั้น ที่แท้ยัง
ไม่แน่ไม่รู้ ก็ไม่ต้องไปกังวลว่า ที่รู้นี้เป็นปรมาตถ์
หรือสมมติ เพราะความรู้จากการไปถามเขา หรือ
ท่องจำอย่างเดียวนั้น จะยังไม่เป็นของแท้ของจริง
มันอาจช่วยให้เราแก้ปัญหาในครั้งนั้นไปได้ แก่
เสร็จแล้วเราก็ลืมอีก เพราะมันยังไม่รู้เห็นเป็นขึ้น
มาในใจ

อะไรก็ตามที่เราใช้ปัญญาไตร่ตรอง ไปอ่าน
ตำรา มา ไปปรึกษาถามไถ่ผู้รู้มา แน่ใจแล้วว่า นี่
แหละใช่แล้ว ถูกต้องแล้ว ดีแล้ว เราก็ลงมือ

กระทำไป และขณะกระทำนี้ ให้มีสติอยู่กับใจ คอย
เฝ้าสังเกตว่า ทำลงไปแล้ว ผลเป็นอย่างไร เป็น
อย่างที่เรากำหนดหวังว่า มันจะแก้ปัญหาคือคลาย
ปัญหาไปในทางที่ดีขึ้น หรือทำไปแล้วมันไม่คลาย
แต่กลับทำให้เป็นปัญหาเพิ่มมากขึ้น

ถ้าเป็นอย่างนี้ เราก็ต้องเป็นคนจริง คือ เป็น
คนมีสัจจะกับตัวเอง เมื่อเรามีหลักการว่าอย่างนี้
ทดสอบทำไปตามหลักเหตุผลของเรา แต่ปรากฏว่า
ผลไปในทางตรงกันข้าม เราก็รับกับตัวเองว่า ที่เรา
คิดมาแต่แรก เข้าใจมาแต่แรกนั้น มันไม่ถูกนะ เรา
ต้องเป็นคนจริง เป็นคนมีสัจจะกับตัวเอง ไม่ใช่
ทำลงไปแล้ว ผลเป็นไปอย่างนี้ เราก็จัดแจงกลบ
เกลื่อนแก้ต่างกับตัวเองว่า เราคิดสงสัยอยู่แล้วว่า
มันอาจจะไม่ถูกก็ได้ แต่ก็ลองทำไปอย่างนั้นเอง

ถ้าใจของเราไม่ซื่อสัตย์ ไม่จริงจิงกับตัวเอง
อย่างนี้ เราจะได้วิเศษอะไรเลย เพราะเป็นผู้
หลอกตัวของตัวเองอยู่ตลอดเวลา มีอะไรผิด ก็
จะ
ไม่รู้ว่าเราผิดที่ตรงไหน ที่เราแก้ไขหลุดออกมา ก็
ไม่รู้ ว่าแก้ที่ตรงไหน หากไปยึดพอใจอยู่กับผลที่เกิด
ขึ้น ถ้าผลของเราใช้ได้ทุกครั้ง เราก็ภูมิใจแล้วว่า

เรามีความรู้ เราทำถูกต้องดีแล้ว แต่จริงๆ แล้ว ไม่ใช่ เพราะในใจของเราไม่เกิดความกระฉ่างแจ้ง

ทำนองเดียวกับตอนที่เราสอบ บางที่เราไม่รู้คำตอบ ก็เดาเอา แล้วก็จำไม่ได้ว่าเดาไปอย่างไร แต่บังเอิญเดาถูก คะแนนออกมาดี เราก็ภูมิใจที่สอบได้ แต่ถ้าหากเอาคนไข้อย่างนั้นมาให้วินิจฉัย หรือว่าเอาข้อสอบนั้นมาออกซ้ำ เราก็ทำไม่ได้ เพราะเรายังไม่ได้รู้เห็นเป็นขึ้นในใจ ยังไม่ได้เกิดความเข้าใจ จนกว่าเมื่อไหร่ไปเจอปัญหานี้เข้า เราสามารถแก้ไขได้ทุกครั้ง นั่นแหละ จึงถือได้ว่ารู้ว่ามีประโยชน์

ถ้าหากว่าเราเป็นคนมีสัจจะกับตัวเอง ตกลงปลงใจไปแล้วว่าอย่างนี้ ก็ต้องรู้ชัดว่า เราว่าอย่างนี้ทำลงไปแล้ว ผลไม่เป็นอย่างที่คิดเอาไว้ ก็รับกับตัวเองว่า ที่ว่าอย่างนี้ผิด แล้วมาสำรวจตัวเองว่า มันผิดที่ตรงไหน นี่คือเบื้องต้นของการปฏิบัติ ให้มีผลเป็นวิชาขึ้นมา คนส่วนมากไม่ทันได้เห็นตรงจุดนี้ ถ้าไม่มีความแน่ชัดกับตัวเองอย่างนี้ เวลามีปัญหาอะไรเกิดขึ้น เราจะพบว่า เมื่อมีใครวิพากษ์วิจารณ์ นั้นนะ ไม่ถูกนะ เราไม่ฟังให้จบหรอก พอ

ได้ยินว่า ไม่ถูกนะ.. เราก็รีบอธิบายแข่งเลยว่า ที่
ทำไปเพราะเรามีเหตุผลอย่างนี้ๆ

อีกฝ่ายหนึ่งก็ประเภทเดียวกับเราเหมือนกัน
ขณะที่เราพูดแข่ง เขาก็พูดแข่ง พังนะ ที่คุณทำมัน
ไม่ถูก เพราะอย่างนี้ๆ ต่างคนก็ต่างพูด ไม่มีใคร
ฟังใครเลย การเรียนรู้ก็ไม่เกิดขึ้น อะไรที่เป็นอวิชชา
มีอยู่ในใจของเราแค่ไหน เราก็ยังยึดมั่นรักษาเอาไว้
แค่นั้น เราพยายามปกป้อง พยายามเอาความเห็น
เอาทฤษฎีของเราไปยึดเยียดให้อีกฝ่ายหนึ่งพัง เวลา
ผ่านไปเท่าไร ก็ไม่มีอะไรดีขึ้นเลย พูดกันหมดเวลา
ไปเท่าไรๆ ก็ไม่ได้เรื่อง

เมื่อปฏิบัติแล้ว ดิฉันเชื่อว่าทุกคนจะเริ่ม
สังเกตเห็นจุดนี้ เมื่อตัวเองไปปฏิบัติก็เริ่มเห็นตรงจุด
นี้ว่า เออแน่.. เราเป็นคน ฟัง ไม่เป็นแยะ ใครพูด
อะไรที่ไม่ถูกกับใจเราปุ๊บ เราจะไม่อดทนฟังให้จบ
หรอก แต่จะรีบชี้แจงให้เขาเห็นตามเรา และเชื่อว่า
ที่ทำนั้นถูกต้องมีเหตุผล ไม่ได้แก้ตัว ถ้าถูกอีกฝ่าย
ประท้วงว่า อย่ามาทำแก้ตัวไปหน่อยเลย ก็จะมีเหตุ-
หจิดมาก

มันเป็นความหลงจากอวิชชา ที่ปิดบังใจเอาไว้ มันปิดบังให้เราเข้าใจผิดไปว่า ฉันกำลังแข็งแรง ให้เธอเข้าใจ เธอตั้งต้อถือฉัน ไม่ยอมเข้าใจฉันต่างหากเล่า ก็เลยทำให้เรายังยึดมั่นถือมั่นยิ่งขึ้นไปอีก แล้วก็ไม่ฟังเขา ด้วยเชื่อมั่นว่า ใครจะมารู้จักฉันดี ยิ่งไปกว่าตัวของฉันล่ะ เพราะฉะนั้น ถ้าคุณไม่ยอมฟัง แล้วจะมากล่าวหาฉันอยู่อย่างนี้ มันก็ไม่มีทางจะรู้เรื่องกันได้หรอก

เราก็ไม่เกิดความคิดที่จะฟังเขา เมื่อท่านอาจารย์ถามว่า พุดไปแล้วมันไปแก้อุบาทาน ความยึดติด เห็นผิด ให้เกิดเป็นสัมมาทิฐิได้ไหม ถ้าไม่ได้อย่าพุด แต่เขาพุดอะไรออกมา ให้ตั้งสติฟัง แล้วจะรู้ในใจของเขาว่า เขาคิดอย่างไร คราวนี้มันถึงจะเข้าใจกันได้ว่า ตรงไหนที่เราเข้าใจคลาดเคลื่อนกัน

แทนที่ท่านอาจารย์จะสอนให้เราดูใจเรา ซึ่งเราก็คงเถียงท่านอยู่นั้นแล้ว ท่านก็เลยสอนให้เราเงยบเสีย เพื่อฟังให้หยั่งรู้เข้าไปในใจของเขา เพราะนิสัยเราชอบส่ายแสใจออกนอก อันเป็นธรรมชาติธรรมชาติของใจที่ยังไม่ได้ฝึกอบรม มันจะมองออกแต่ข้างนอก เห็นแต่ข้างนอก แต่ไม่มอง

เข้าใจใจของตัว ไม่เห็นข้างใน ท่านเลยให้เราหยุดพูด ฟังเขาแทน จะได้เข้าใจเขา

คราวนี้พอเราหยุดพูดเป็นแล้ว จึงพบว่า ปากของเราหยุดแล้วก็จริง แต่ใจยังเถียงไม่ยอมหยุด แต่มันก็ดีขึ้น เพราะอย่างน้อยหูก็ยังฟังเสียงของเขา ถึงใจจะเถียงแซงขึ้นมา หูก็พอได้ยินบ้าง ซึ่งดีกว่าเมื่อเราก็ดูด เขาก็พูด ต่างคนต่างแข่งกันพูด เลยไม่มีใครได้ยินอะไร

เมื่อเป็นอย่างนี้แล้ว ก็เริ่มรู้ว่า ที่เขาว่าอย่างนี้ อย่างนี้ ก็เพราะเขาคิดอย่างนั้นนะ เริ่ม เห็น วิธีคิดของเขา แล้วมาเปรียบเทียบกับความคิดของเราได้ หรือจะให้ดีขึ้น บันทึกเสียงเอาไว้ด้วย เมื่อเสร็จจากเหตุการณ์นั้นแล้ว ลองมาเปิดเทปฟัง แล้วเราจะตกใจว่า เขาพูดอย่างนี้หรือ เราไม่เห็นได้ยินสักคำเดียว หรือ เราพูดอย่างนี้หรือ ตายแล้ว เราไม่รู้ตัวเลยว่าเราพูดออกไปอย่างนี้ ไม่รู้พูดไปได้อย่างไรกัน

แต่ถ้ามีใครมาวิจารณ์ว่า เราพูดจាន่าเกลียด ไม่มีเหตุผล ทั้งที่เราเพิ่งรับกับตัวเองว่า พูดไปได้ อย่างไรก็ตาม เราก็จะโกรธเขาว่า มาใส่ไคล้เรา ถ้า

เอาเทปมาฟังใหม่ขณะที่เราอารมณ์ดีแล้ว เราก็จะยอมรับว่า เราอันธพาลถึงปานฉะนี้เขียวหรือ นี่ก็เป็นวิธีที่จะทำให้เรารู้จักกับตัวเอง และสัจย์ชื่อกับตัวเอง

หรือบางคนแนะว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ได้ตั้งใจขึ้นมา แล้วคิดอยากจะพูดอะไร ก็ให้เขียนเอาไว้ให้หมด เขียนแล้วอย่าเพิ่งอ่านทาน หรือเอามาอ่านใหม่ทันที ให้เก็บไว้สักอาทิตย์หนึ่ง เมื่อรู้สึกหัวใจเราสบาย อยู่เย็นเป็นปกติแล้ว ก็เอาที่เขียนไว้ นั้นมาอ่านอย่างตั้งใจ ฟินิจพิเคราะห์ ไตร่ตรองตามไปด้วย เราจะตกใจ พร้อมกับปฏิเสธว่า ฉันไม่ได้เขียนนะ ใ้บ้าตัวไหนกันนี้มาเขียนปลอมเป็นลายมือฉัน

หลายท่านที่พยายามหาวิธีรู้จักตัวเอง ผูกให้มีสัจจะกับตัวเอง โดยคิดจะทำอะไรแล้ว เขียนเอาไว้ก่อนว่า เรื่องนี้ตกลงใจจะทำอย่างนี้ๆ ครั้นมีเหตุการณ์เกิดขึ้น ทำให้สติหลุด แล้วเราพูดอะไรออกไป แก่ตัวเป็นพัลวันไปอย่างไร ถ้าบันทึกเสียงเอาไว้ เขียนบันทึกความนึกคิดตั้งใจเอาไว้ แล้วย้อนเอากลับมาศึกษาดู ก็จะค่อยๆ เห็นและ

ค่อยๆ รู้จักตัวเอง แล้วจึงเข้าใจว่า ทำไมเราต้องมีสัจจะกับตัวเอง นั่นคือ ทำอะไรลงไปแล้ว ต้องรับผิดชอบตามที่มันเป็น สัจจะจึงจะเริ่มมาทำให้เราเป็นคนจริง

ไม่อย่างนั้น ที่ปากเราบอกว่า ฉันเป็นคนจริง คนจริง คนจริง กันนี่นะ ฉันมีสัจจะ ศีลข้อนั้น ข้อนี้ของฉันไม่ต่างไม่พริ้วเลย แต่ความเป็นจริงมันไม่ใช่ มันโกหกตัวเองอยู่ตลอดเวลา แล้วก็ไม่รู้ตัว เป็นโมฆบุรุษ โมฆสตรี

เพราะอะไร

เพราะว่า เราไม่เคยรับผิดชอบ ไม่เคยเรียนรู้ ไม่เคยคิดจะแก้ไขตัวเองเลย เมื่อไม่มีความจริงใจกับตัวเองอย่างนั้นแล้ว ต่อให้เราบอกว่าเรารักใคร เราหวังดีต่อใคร ความเป็นจริง มันก็ไม่รัก ไม่หวังดี เพราะจริงๆ แล้วมันรักกิเลส รักตัวเองทั้งนั้น มองหาไปเถอะ แต่ละคนๆ ที่ปากบอกว่า เรารักคนอื่น เรายอมตายแทนคนอื่น ยกตัวอย่างเช่น พ่อแม่รักลูกเหลือเกิน ยอมตายแทนลูกได้ แต่พอเอาจริงเข้า.. นี่ถ้าเจ้าไม่ทำอย่างที่ฉันบอกละก็ เป็นอันขาดกัน ไม่ต้องเป็นพ่อลูกหรือแม่ลูกกันต่อไป..

พอถึงจุดหนึ่ง ปุณฺชนทุกคน ก็รักตัวเอง แล้วทวงบุญทวงคุณด้วย ..อุตสาห์ถนอมกลุ่มมเกลียงเลียงดูมาตั้งแต่ฝ่าตีนเท่าฝ่าหอย จนโตมาแค่นี้แล้ว อะไร เรื่องแค่นี้ก็ตึงตื่อ ชัดใจ.. แท้ที่จริงรักตัวเอง ถ้าเจ้าไม่ทำตามใจฉัน ตัดขาดกัน ไม่ต้องเป็นแม่เป็นลูกกัน

หรือที่ปากลูกบอก รักพ่อรักแม่สุดหัวใจ พอโตขึ้นมาหน่อยหนึ่ง เริ่มไปหลงสาว หลงหนุ่มเข้า ก็ลืมนึกไปหมดว่าพ่อแม่สอนให้เป็นคนดีอย่างไร สอนให้สร้างเนื้อสร้างตัว ดำรงวงศ์ตระกูลอย่างไร อะไรที่จะทำให้อีกเลสได้รับความสะดวกสบาย ก็ทำทั้งนั้น พ่อแม่เก็บใส่ลิ้นชักลับกุญแจเอาไว้ก่อน ครั้นทุกข์เดือดร้อน จึงนึกได้ว่า ถ้าเชื่อพ่อเชื่อแม่ เราคงไม่ทุกข์เดือดร้อนอย่างนี้ มันเป็นอย่างนี้กันทั้งนั้น

ใจที่อวิชชามีอิทธิพลครอบครองอยู่ ทำให้เมื่ออะไรก็ตามมากระทบ ถ้าสติไม่เข้มแข็งพอ การตอบสนองจะเป็นไปโดยอัตโนมติ ครั้นเรื่องราวเสร็จเรียบร้อยไปแล้ว งามใหม่ไปหมดแล้ว ถึงได้สติว่า รู้แบบนี้ไม่ทำก็ตีหอรอก

การจะฝึกใจให้มีสัจจะ รู้จักสัจจะ และเอา
สัจจะมาใช้กับตัวเองให้ได้คุณได้ประโยชน์ ต้องเริ่ม
กันแบบนี้ เริ่มกันเหมือนนิทานอิสปเรื่อง คนตัดฟัน
กับเทพารักษ์ ที่เล่าว่า มีคนตัดฟันคนหนึ่ง วาย
น้ำไม่เป็น เมื่อเข้าไปตัดไม้ บังเอิญทำขวานของ
ตนเองหล่นตกลงไปในแม่น้ำ ก็ลงนั่งโศกเศร้าเสียใจ
เพราะชีวิตของเขาถ้าไม่มีขวานแล้ว เป็นอันทำมา
หากินไม่ได้ จะลงไปมขวานก็วายน้ำไม่เป็น แล้ว
ก็ไม่รู้ว่าจะได้ขวานกลับมาอย่างไร

ขณะที่กำลังโศกเศร้าเสียใจอยู่ เทพารักษ์ก็มา
ปรากฏกายขึ้น และอาสาว่าจะไปมขวานให้ เทพา-
รักษ์มได้ขวานทองขึ้นมา ก็ถามว่า นี่ขวานของเจ้า
ใช่ไหม คนตัดฟันเป็นคนซื่อสัตย์ มีสัจจะ ก็ตอบ
ว่า ไม่ใช่ ขวานของข้าเป็นขวานเหล็ก เทพารักษ์
ก็ลงไปมใหม่ คราวนี้ได้ขวานเงินขึ้นมา คนตัดฟัน
ก็ปฏิเสธว่า ไม่ใช่ อันนี้ก็ไม่ใช่ขวานของข้า เทพา-
รักษ์ก็ลงไปมอีกที ได้ขวานเหล็กขึ้นมา คนตัดฟัน
ก็รีบบอกว่า นี่แหละ ขวานข้า

เทพารักษ์เห็นว่า คนตัดฟันเป็นคนซื่อสัตย์
จึงมอบขวานเงิน ขวานทอง ให้ไปด้วย

ชาวก็เลื่องลือไป ทำให้คนตัดฟันอีกคนหนึ่ง ซึ่งเป็นนักฉกฉวยโอกาส ไปตัดฟันแบบคนแรก แล้วโยนขวานลงไปในแม่น้ำ นั่งร้องให้ เทพารักษ์ ก็มาอาสาจะลงไปงมขวานให้ พงมได้ขวานทองขึ้นมา คนตัดฟันตั้งใจมาเอาขวานทองอยู่แล้ว จึงรีบบอกเทพารักษ์ว่า นี่แหละ ขวานของข้า รับสมอ้างไป โดยไม่มีความสัตย์ซื่อต่อตัวเอง ปลอ่ยให้ความโลภลากจูงไป เห็นเขาได้ก็อยากได้บ้าง ไม่ศึกษาให้ถ่องแท้ว่า วิธีได้ของเขานั้นได้มาอย่างไร

เทพารักษ์เลยบอกว่า เจ้าเป็นคนไม่มีความสัตย์ซื่อ ขวานนี้ไม่ใช่ของเจ้า เพราะฉะนั้นเจ้าไม่มีสิทธิได้ ขวานทองก็อันตรธานหายไป เมื่อเจ้าไม่สัตย์ซื่อ อัมมะก็ไม่คุ้มครองรักษาเจ้า เทพารักษ์ก็ไม่ลงไปงมขวานเหล็กให้ด้วย คนตัดฟันก็เลยเสียขวานของตัวเองไปเปล่าๆ

พวกเราก็อยู่ในประเภทนี้เหมือนกัน เวลาทำงานเราก็ไม่ทำงาน แต่เอาเวลาเอาใจไปจดจ่อกับการแทงหวย เล่นหุ้น กิจกรรมเหล่านี้ก็คอร์รัปชั่นเวลาทำงานไปหมด ความโลภทำให้สติขาด ไม่รู้หน้าที่ของตน ไม่ซื่อตรง ทุกสิ่งที่ทำลงไป แทนที่จะเป็นมรรค ก็กลายเป็นสมุทัยไป

เมื่อใจเห็นอย่างนี้แล้ว จะได้ระมัดระวังตัวเอง
เอาไว้ ในชาดกมีเรื่องกล่าวถึงหญิงงามเมืองคนหนึ่ง
ว่า เมื่อเธอตายไปแล้ว ก็ไปเป็นเทวดาอยู่บนสวรรค์
ชาวบ้านเกิดความสงสัย ไปทูลถามพระพุทธรเจ้าว่า
หญิงงามเมืองที่เพิ่งตายไปนั้น ไปเกิดเป็นเทวดาจริง
หรือ พระพุทธรเจ้าตรัสรับรองว่าจริง ชาวบ้านทูล
ถามว่า เธอเป็นคนไม่ดี เป็นผู้หญิงงามเมือง แล้ว
ทำไมถึงไปเกิดเป็นเทวดาได้

พระพุทธรเจ้าทรงอธิบาย หญิงงามเมืองผู้นี้
ตลอดชีวิตไม่เคยทำอะไรที่เป็นสิ่งไม่จริงเลย คำพูด
ของเธอทุกคำล้วนเป็นคำสัตย์ คำจริงทั้งสิ้น ด้วย
สัจบารมีที่เธอได้กระทำ เพียงอย่างเดียว ก็พาให้ใจ
ของเธอ เมื่อพ้นจากโลกมนุษย์ ไปเกิดเป็นเทวดา
ได้

อานิสงส์ของสัจจะมีมากถึงเพียงนี้ เรื่องอื่นๆ
ยังไม่ต้องเอามาเป็นกังวล เอาเพียงสัจจะอย่างเดียว
เท่านั้นแหละ ก็สามารถคุ้มครองเราให้ไม่ตกต่ำไป
เกิดในทุคติภูมิ ถ้าเราจะสงสัยว่าสัจจะมีคุณมี
ประโยชน์แค่ไหน ก็ให้เราจำไว้ว่า เพียงแค่เราสัตย์
ซื่อกับตัวเอง ก็สามารถคุ้มครองตัวให้ไม่เดือดร้อน

ขาดทุน สูญกำไร ถูกฟ้องล้มละลายจากความเป็น
มนุษย์ไปได้

เมื่อเห็นอย่างนี้แล้ว เราก็มาพิจารณาดูว่า
เราจะฝึกฝนให้สักจะคุ้มครองชีวิตของเราให้เจริญ
รุ่งเรืองได้อย่างไร เวลาพูดกันมันก็พูดง่าย แต่
สังเกตดูเถอะ ถึงเวลาที่จะทำเข้า ความเคยชินที่
เป็นอัตโนมัติก็พาให้เรากระทำไปอีกอย่างหนึ่ง ทั้ง
ที่ไม่ได้มีเจตนา แต่มันเคยทำจนฝังเป็นรกราก เป็น
เหมือนกับเนื้อหนังของใจเราเข้าไปแล้ว เป็นด้วยกัน
ทุกคนแหละ ไม่มีข้อยกเว้น

ยกตัวอย่าง เรากำลังหิวโซมา ตั้งใจจะมา
ล้มทับเพื่อนขอกินข้าวด้วยสักหน่อย แต่พอมาถึง
ก็ปรากฏว่าเขากำลังจะอิ่มกันอยู่แล้ว พอเขาถามว่า
กินข้าวมาหรือยัง มากินด้วยกันนะ ทั้งๆ ที่ใจเรา
ว่าหิว จะกินกับเขา แต่พอเห็นสถานการณ์ไม่เอื้อ
อำนวย ปากกลับพูดออกไปว่า อิ่มมาเรียบร้อยแล้ว
หรือไมก็ ไม่กินหรอก ทั้งๆ ที่ใจคิดอยู่อีกอย่างหนึ่ง
ปากกับใจจึงไม่ตรงกันโดยไม่รู้ตัว

เรื่องธรรมดาสามัญในชีวิตประจำวันก็เป็น
ทำนองนี้ พอเขาถามว่า ที่มานี้มีธุระอะไรหรือเปล่า

ทั้งที่มีรูระ ก็ตอบกลับไปว่า ไม่มีอะไรหรอก มา
เยี่ยมเฉยๆ คือไปสำคัญว่า การมีมารยาทต้องพูดจา
ประพุดตอย่างนี้ มันเลยทำให้เราเป็นโมฆบุคคลไป
โดยไม่รู้ตัว แล้วแก้ต่างว่าเราไม่ได้หมายความ
อย่างนั้น เพียงแต่ทำกิริยาพูดจาไปตามมารยาทเท่า
นั่นเอง แต่หารู้ไม่ว่า หากมีอะไรเกิดขึ้น โดยความ
เคยชินที่เป็นอาชัณกรรมเหล่านี้ จะพาใจของเรา
ตอนที่กำลังหายใจเฮือกสุดท้าย แล้วหมดลมหายใจ
ให้กลับไปตามมารยาท แทนที่จะกลับไปตามสติสัมป
ชัญญะ ปัญญา ทำให้ชีวิตของเราประสบแต่สิ่งที่ไม่
พึงปรารถนา เพราะเราทำร้ายตัวเองในวินาทีคับขัน
อย่างนี้ทุกที ใจของเราก็หมอง เพราะกระทำไป
แล้วจึงนึกคิดได้ทุกทีว่า ..รู้อย่างนี้ ไม่ทำเสียก็จะดี
หรอก ความไม่ได้ตั้งใจต่างๆ เหล่านี้ ก็จะไปสะสม
อยู่ในจิตไว้สำนึก

เมื่อมีวิกฤตการณ์เกิดขึ้น แทนที่ใจจะตั้งมั่น
เกิดกำลังว่า เป็นตายร้ายดีอย่างไร เราต้องพยายาม
จนถึงที่สุด ใจกลับลังเลว่า ..เราคงทำไม่ไหว
ทำไม่ได้ เพราะอะไร เพราะทุกครั้งที่ทำอะไรลงไป
ไปแล้ว เราไม่พอใจสักที มีแต่ความลังเล ความ

เสียตาย.. รู้แบบนี้ ไม่ทำอย่างที่ทำลงไปก็จะดี
หรือก.. นิสัยนี้จะทำให้ถึงเวลาคับขันเข้า แทนที่เรา
จะรวมกำลังตั้งมั่นว่า ไม่มีอะไรยากเกินความเพียร
พยายามของมนุษย์ไปได้ เราก็ฟุ้งซ่านลั้งเลเสีย

พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า ตักยภาพของความ
เป็นมนุษย์นี้ ไม่มีสิ่งใดจะยากเกินความเพียรพยายาม
หรือกำลังสติปัญญาไปได้ ถ้าเราตั้งใจให้มุ่งมั่นแล้ว
พลังอะไรจะมาต้านทานพลังใจของมนุษย์ไม่ได้ ที่
เราเกิดความลั้งเลก็เพราะทุนรอนที่สะสม มีแต่ ..รู้
แบบนี้ ไม่ทำอย่างที่ทำลงไปก็จะดีหรือก..ทำให้พอ
ถึงวินาทีวิกฤติ ใจจะรวมกำลังตั้งมั่น ประสบการณ์
เก่าๆ เหล่านี้ ก็ขึ้นมาบั่นทอนกำลังใจเสีย ..ทำไป
ก็คองเหนื่อยเปล่า คงไม่ได้ผล..

ตัวของตัวนี้แหละ ที่ไปขีดเส้นแพ้ให้กับตัว
เองเอาไว้ พอจะทำอะไรลงไป ใจก็ฝ่อ ทำนอง
เดียวกับเรากำลังวิ่ง..วิ่ง..วิ่ง.. เพื่อกระโดดข้ามสิ่ง
กีดขวาง ถ้าวิ่งไปเรื่อยๆ เราก็จะกระโดดพ้น แต่
หากตอนที่เข้าด้ายเข้าเข็ม กำลังจะกระโดดนี้ เรา
กลับไปมองสิ่งกีดขวาง แทนที่จะตั้งหน้าตั้งตาวิ่ง
แล้วกระโดดข้ามไปเลย เราก็สงสัยว่า จะข้ามพ้น

หรือ ช่วงชนิดหนึ่งที่เราชะงัก ก็เป็นเหตุให้กระโดด
ข้ามไม่พ้น

ใครที่ขับรถ จะสังเกตเห็นว่า เมื่อไหร่เรา
ตัดสินใจว่าไปพ้น แล้วเราก็ไป มันก็พ้นทุกที แต่
ถ้าคนนั่งข้างๆ ท้วงว่า อย่าเพิ่งไป เราก็กระตุกชนิด
หนึ่ง อาจเป็นเสี้ยวของวินาทีนิดเดียว เสร็จแล้วเรา
ก็พุ่งไป ปรากฏว่าไม่พ้นจริงๆ ช่วงขณะชนิดหนึ่งนิด
เดียวที่เกิดลั้งเลนี้แหละ มีผลมากมายมหาศาล

ชีวิตของเรา ใจของเรา ก็เป็นทำนองนี้ จึง
ว่า ถ้าเมื่อไหร่ก็ตาม ที่เรามีสัจจะกับตัวเอง ก่อน
จะทำอะไร ไตร่ตรองพิจารณาให้แน่แน่ แล้วก็ตั้ง
ใจมั่นว่า ตกลงแล้ว หักใจ ลงใจแล้ว ไม่เปลี่ยนแปลง
ไม่เขยื้อน ก็จะไปของมันได้ ถ้าผลออกมาผิดพลาด
เราก็ยอมว่า เหตุผลที่คิดว่าถูกนั้น ยังใช้ไม่ได้ ต้อง
รี้ออก และมาเรียนรู้ใหม่ ผิดหนแต่มีผลให้
ใจเกิดความรู้ชัด สามารถที่จะ รู้เป็นรู้ ไม่รู้เป็นไม่รู้
ไม่ใช่สิ่งเสียหาย แต่จะเป็นการฝึกฝนใจให้มีกำลัง
เที่ยงตรงขึ้นเรื่อยๆ

สัจจะก็แน่นแน่นในตัวเราเพิ่มขึ้น จนกระทั่ง
มีอะไรเกิดขึ้น ก็ไม่เผลอพล่อยออกไปว่า พุดตาม

มารยาทแหละ พาให้เรากลายเป็นสมมติๆ ไปหมด เพราะสิ่งสมแต่สมมติสัจจะ จะเอาอะไรกันหน้าหนา ละ ตัวเราเลยกลวงไปเป็นสมมติไปทั้งตัวเลย เราก็ทำอะไรที่เป็นแก่นเป็นสาระเป็นหลักไม่ได้

ใจมีแต่ความลึกลงลึกลงวิตกกังวลไปเรื่อยๆ เกิดแต่นิเวศน์ๆ ทำให้ใจไม่เคยลงรวมเป็นหนึ่ง เกิดพลัง ตั้งมั่นจริงจังได้สักที กระโดดที่ไรก็ติดสิ่ง กีดขวาง ทำให้ท้อท้อใจ ถ้าไล่เสี่ยงเข้าไปถึงชีวิตของเราเอง จะพบว่าจุดที่ท้อแท้ท้อดอาลัย มีที่มาทำนองนี้

ตัวเอง จำได้ถึงตอนที่หัดขับรถเป็นใหม่ๆ ถ้าวันไหนสังหรณ์ว่าจะไปชนกับอะไร เป็นได้เรื่องทีนั้น สิ่งที่ติดใจกลัวขณะนั้นคือการถอยรถเข้าซองจอดให้เรียบร้อย วันนั้น เมื่อถอยเข้าจอด ก็ปรากฏว่า มันห่างจากรถคันที่จอดอยู่ก่อนมากเกินสมควร เพื่อนที่นั่งมาด้วยวิจารณ์ว่า จอดน่าเกลียด ชยับเข้าไปให้ชิดอีกหน่อยเถอะ เขาจะดูให้

เรารู้ฝีมือเราอยู่ว่า ถ้าถอยออกมาเพื่อจอดให้ชิดกว่านี้ก็จะต้องสีไปกับรถคันนั้นแน่ๆ เพื่อนก็ไม่เชื่อ อะไร..เธอจะบ้าถึงปานนั้น เพราะเห็นกันอยู่ว่า

จอดห่างมากจริงๆ แต่ในใจขณะนั้นรู้สึกว่ ถ้าให้
ถอยใหม่ก็จะต้องไปสี่เขาแน่ ครั้นเพื่อนคะยั้นคะยอ
หนักๆเข้า ก็เลยตัดใจว่า เป็นไรก็เป็นกัน แล้วก็เกิด
เรื่องจริงๆ

เราก็ไม่รู้ว่ ใจของเรามันรู้ของมันเอง หรือ
เราไปสะกดจิตตัวเองว่า อย่างไรเสียก็ต้องไปสี่เขา
สิ่งที่เกิดขึ้นคือพอห้กพวงมาลัยเลี้ยวเข้าจอด แทนที่
จะห้กเข้าพอดีๆ มันก็ห้กล้าเข้าไป จนไปชิดแนว
สนิทอยู่กั้บรถของเขา แต่เนื่องจากรถคันนั้นเป็นรถ
โกดัง จึงไม่มีร่องรอยบุบสลาย แต่สี่ข้างรถใหม่ๆ
ของเราขึ้นคิ้วตลอดยาว ตั้งแต่บังโคลนหน้าจรดบัง
โคลนหลัง พอเห็นแล้วรู้สึกเหมือนรอยน้ำมันเข้าไป
ถลอกอยู่ในหัวใจ เลือดหยดซิบๆเลย ใจเกิดความ
รู้สึกว่ ตั้งแต่นี้ต่อไป ไม่อยากจอดรถชนิดเสีย
เข้าซองอย่างนี้อีกแล้ว ทำไม่ได้... ทำไม่ได้...

พอกลับสอนว่ ถ้าทำผิด ทำอะไรไม่ได้ แล้ว
ไม่ยอมเรียนรู้ ไม่ยอมแก้ตัว ผลที่สุดเราก็จะทำอะไร
ไม่เป็นสักอย่าง ยิ่งนานวันไป เราก็จะผลัดผ่อนกับ
ตัวเองว่ ขอเวลาดั้งเนื้อตั้งตัวก่อน อาทิตย์หน้าจะ
ถอยรถเข้าที่ใหม่ ที่นี้พอไปที่ไหนที่จะต้องจอดรถ

เราก็จะไปแบบหมาบ้า คือไปหน้าเรื่อย ไม่มีการถอย
หลัง ไม่มีการจอตรดถ พอย้ำว่า ..ไม่ได้ อะไรที่เราทำ
ผิดแล้ว เราต้องทำซ้ำ จนกระทั่งเราแก้ที่ผิดของเรา
ได้ ถ้าเราถอยรถไปสี่เขา แล้วเราบอกว่า ..อาทิตย์
หน้าค่อยลองถอยใหม่ พอถึงอาทิตย์หน้าก็จะยิ่งกลัว
หนักเข้าไปอีก คราวนี้เลยไม่ยอมทำ เพราะฉะนั้น
ต้องทำทันที เหมือนเป็นของปกติธรรมดา

ตอนนั้น มีความรู้สึกว่า ทำไมพอลถึงใจร้ายใจ
ดำกับเราเหลือเกิน ในใจเชื่อว่า ถ้าไปทำจะต้องขาด
ใจตายไปจริงๆ เป็นเรื่องหนักหนาสาหัสที่สุด จิตใจ
ไม่ยอมสู้ ความจริงไม่ใช่ว่าใจไม่สู้หรอก แต่ทนไม่
ได้ที่จะทำผิดซ้ำอีก มันรู้สึกเป็นการเสียหน้าเหลือ
เกิน ทำไมของแค้นนี้ ฉันทำไม่ได้ ดุชิ เพื่อนบอกว่า
ห่างตั้งมาก เราขยับเข้าไปอีกนิดเดียว ทำไมเข้าไป
สีกั๊ปรถเขาเลย

พอยืนยันว่าของอย่างนี้ ต้องลองจนรู้ ถ้าผิด
อีก ก็ค่อยๆ ขยับทีละนิดจนทำได้ มิฉะนั้นก็จะไม่
เรียนรู้ ไม่เกิดความชำนาญ ชีวิตคนเราจะเกิดความ
เชื่อมั่นได้ ก็จากประสบการณ์ ผิดเป็นผิด ถูกเป็น
ถูก ผิดก็ยอมรับว่าผิด คนบางคนผิดหนเดียวแล้ว

เขาทำได้ ก็เรื่องของเขา เราอาจจะผิดสืบทอดแล้ว
ทำได้ เราก็จะต้องยอมผิดสืบทอดจนแน่ใจว่าทำได้
เพราะฉะนั้น ทูรอนค่าจับจ่ายใช้สอยในชีวิตของ
แต่ละบุคคลในสังคม จึงสิ้นเปลืองไม่เท่ากัน

เมื่อตัวเองมาปฏิบัติธรรม จึงเข้าใจว่า ใน
ชีวิตของแต่ละคน ไม่มีอะไรที่ทำได้แล้วเป็นสิ่งไม่น่า
ทำ เสียเวลาไปเปล่าๆ อย่างที่ชอบพูดกันว่า เอ้อ
มัวไปเถลไถลชักช้าอยู่ได้ ไม่ใช่อย่างนั้น ใจของ
แต่ละบุคคลเหล่านั้น ถ้าไม่ได้มีประสบการณ์ซ้ำซาก
มาเท่านั้นๆ เขาก็จะยังไม่สะดุดตื่นขึ้นมา และระลึก
เพื่อเตือนตัวเองได้ ประสบการณ์สำหรับแต่ละคนไม่
เท่ากัน คนบางคน ครึ่งเดียว สติก็มาแล้ว พอจะ
ผลออกอย่างนั้นอีก เขาจะระลึกได้ และเตือนตัวเอง
ไม่มีพลาดอีกแล้ว คนบางคน ต้องสืบทอด ครั้ง
คนต้องถึงพันครั้ง

ครูบาอาจารย์ ที่ท่านปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ
ท่านเมตตา อดทนอดกลั้น ความจริงท่านไม่ต้อง
อดทนอดกลั้นหรอก ท่านรู้แล้วว่า คนนี้จะต้องใจเย็น
จะต้องให้เวลา คนนั้นต้องเขียน หวดๆๆ เข้าไป
เพราะรู้อย่างเขียนยิ่งได้ดี เหมือนกับที่ท่านเล่าถึง

สมัยของท่านพระอาจารย์มั่น บางองค์ท่านอาจารย์ จะชู่จะบังคับ รู้ว่ากลัวเสือก็ให้ไปปักกลดอยู่ตรงทาง เสือผ่าน จะได้ดี แต่บางองค์ก็ไม่ให้ออกไปลำบาก ตรากรตรา ทะนุถนอมเอาไว้ใกล้องค์ท่าน เพราะรู้ว่า ถ้าไปทำให้กลัว สติจะหลุดทำให้บ้าไปเลย จริตนิสัย แต่ละคนไม่เหมือนกัน

คนบางคน จะปิ่นเขาก็ต้องเวียนขึ้นไปรอบ แล้วรอบแล้วจนถึงยอด ท่านก็ปล่อยให้เดินไป จะเดิน ก็ภพก็ชาติก็เอา เพราะรู้ว่า ต้องหาประสบการณ์ ด้วยวิธีนี้ แต่อีกบางคนชอบไต่หน้าผา เอาเชือกผูก แล้วสาวตัวขึ้นไป ถ้าเราไม่รู้จริง ไม่เข้าใจ แล้วส่ง จิตออกนอก เราก็จะเกิดการอิจฉาริษยา ทำให้ใจ เป็นสนิม ..ที่เขาทำ หนึ่งหนแล้วนะ สิบหนแล้วนะ ทำไมท่านอาจารย์ยังเฉยอยู่ พ่อแม่ยังเฉยอยู่ แต่ พ่อเรา หนแรกก็จิกเอา จิกเอา

ถ้าไม่รู้จักปรมัตถสัจจะ เราก็เอากิเลสในใจ ของเรา ตัวตนของเราที่ใหญ่คับจักรวาล มาเปรียบ เทียบ แล้วปล่อยให้ให้คั่งแค้น ทุกข์โทมนัส ใส่โคล่ ป้ายสีคนอื่นเรื่อยไป เหมือนอย่างกับพ่อแม่มีลูก ๑๐ คน ก็เปรียบเหมือนนิ้ว ๑๐ นิ้ว เขาก็รักนิ้วทั้ง ๑๐

นิ้วเท่าๆ กัน เราลองไปถามว่า นิ้วก้อยไม่ดีใช่ไหม
ไม่ค่อยได้ใช้มันเลย ตัดทิ้งไปเถอะนะ เขาไม่ยอม
หรือก ไม่มีใครยอม ถึงแม้นิ้วก้อยจะไม่ค่อยได้ทำ
ประโยชน์ ก็ช่างเถอะ เราก็จะเก็บเอาไว้แบบนี้
แหละ

พ่อแม่รักลูกทุกๆ คนเท่ากันหมด แต่วิธีที่
ท่านจะไว้เนื้อเชื่อใจ ให้อ่านใช้สอยย่อมแตกต่างกัน
ไป เหมือนเราจะใช้นิ้วโป้งและนิ้วชี้มาก แต่นิ้วก้อย
แทบไม่ได้ใช้ทำอะไรเลย แต่ถ้าใครมาขอสับทิ้ง เรา
ก็ไม่ยอม

ปรมาตถสัจจะก็เป็นทำนองนี้ ถ้าเข้าใจแล้ว
จะคิดเปรียบเทียบอะไรก็ได้ เพื่อเป็นกำลังใจให้เรา
ชวนชวายพากเพียรเพิ่มขึ้น แต่มีสติเปรียบเทียบให้
ถูกวิธี เอาตัวเราเปรียบกับตัวเราเอง เมื่อปีที่แล้ว
กับปีนี้ เมื่อวานนี้กับวันนี้ อย่าเผลอไปเปรียบเรากับ
คนอื่น เหมือนเขาเป็นเบ็ดเราเป็นไก่อ เราจะเอาเรา
ไปเปรียบกับเขานี้ เอาไก่อกับเบ็ดไปชั่งตาชั่ง แล้ว
จะวัดมาตรฐานให้มันเหมือนกัน มันไม่เหมือนกัน
หรือก เขาก็ส่วนเขา เราก็ส่วนเรา

ถ้าเราเป็นคนขี้โกรธ เขาเป็นคนรักสวยรัก
งาม น่านอน เมื่อไปเปรียบความไม่โกรธกับเขา

เราก็แพ้ววันยังคำ ทั้งๆ ที่เขาไม่ได้มีคุณงามความดีอื่นมากกว่าเรา แต่บังเอิญ เรื่องโกรธเขาโกรธไม่เป็น มันเป็นอย่างนั้น เป็นธรรมชาติของเขาเอง แล้วเราจะไปหงุดหงิดว่า เราปฏิบัติจนกระทั่งจะขาดใจตายอยู่แล้ว ก็ยังโกรธไม่สร้างไม่ซาได้อย่างไร มันไม่ถูกเรื่อง เราต้องเปรียบเทียบเราว่า ปีที่แล้วเราโกรธจนหัวใจแทบจะวาย ปีนี้เรื่องอย่างเดียวกันเรามีภูมิคุ้มกันพอนั่งฟังได้ ตรงนี้แหละจะเป็นกำลังใจให้เราก้าวหน้าต่อไป จนกำจัดความโกรธได้

เราต้องฝึกให้มีสัจจะต่อตัวเองตั้งแต่ของเล็กของน้อย ของธรรมดาๆ ต้องไม่มีข้อยกเว้นว่า นี่เราทำตามมารยาทสังคม ที่ทำไปนั้น สักแต่ว่าทำไม่มีใครไปเอาจริงเอาจังกับมันหรือหน้า ก็สังคมเขาทำกันอย่างนี้ จะให้เราวางโลกได้อย่างไร

ท่านอาจารย์สอนว่า ขวางโลกเท่าไหนขวางไป แต่อย่าขวางธรรม อะไรก็ตามที่เป็นมารยาทสังคม เป็นสิ่งที่โลกนิยมกัน แต่เรารู้ว่าทำไปแล้วจะทำให้นิสัยของเราเสีย แล้วการปฏิบัติของเราเฉกออกนอกทำนองคลองธรรม ท่านบอกว่า ขวางโลกเท่าไหนขวางไป ไม่ต้องกลัวว่า โลกเขาจะดูหมิ่น

นินทา แต่อย่าขวางธรรม

ถ้าสิ่งนั้นเป็นสิ่งถูกต้อง เป็นธรรม ทั้งๆ ที่ใจเราไม่ยอมทำ ก็ให้รู้ว่า นั่นมันกิเลสอยู่ให้รำดាំให้รู้ เราต้องปราบปรามกิเลส ไม่ใช่ไปขวางธรรม ถ้ายึดหลักอันนี้ไว้ในใจ การปฏิบัติของเราจะมีผลดีขึ้นเรื่อยๆ ครั้งแรกมันจะทำลำบาก เพราะการทำความดีนั้น เหมือนทدنน้ำขึ้นเขา ทำได้ยาก คนทั่วไปมักเห็นเป็นสิ่งไม่สลักสำคัญ ถ้าเราไม่มีหลักใจที่มั่นคง เราก็คงแกว่งตามโลกไปจนได้

หลานของตัวเองไปโรงเรียนเตรียมอนุบาล ที่โรงเรียนนั้น ให้เด็กเอาดินสอดำไปคนละ ๓ แท่ง แล้วเวลาใช้ดินสอด ก็ไม่ใช่ว่าของใครก็ให้เจ้าของรับผิดชอบ เขาจะเอาดินสอดของนักเรียนทั้งหมดมารวมกัน แล้วต่างคนต่างก็มาหยิบไปใช้ ถึงเวลากลับบ้านต่างคนต่างก็หยิบดินสอดของตัวเองกลับ ตัวเองสังเกตว่าดินสอดที่หลานได้กลับมา ไม่ใช่ดินสอดที่เอาไป ก็เลยไปเหลากันดินสอด บากออกและเขียนชื่อเขาเอาไว้ พร้อมทั้งอธิบายให้เขาเข้าใจ จะได้เลือกดินสอดของตัวเองกลับมาถูก ก็ปรากฏว่า เขาก็ไม่ได้ดินสอดกลับคืนมาอีก

ตัวเองประท้วงหลานว่า ทำไมถึงว่ายากว่า
เย็นอย่างนี้ เขาก็หงุดหงิดมาก อธิบายว่า ไม่ใช่เขา
ไม่เชื่อฟังเรา แต่ครูบอกว่า ถ้าทุกคนมีดินสอ ๓
แท่งกลับบ้าน ก็เป็นอันใช้ได้แล้ว

คุณครูคงจะเหนื่อยที่จะช่วยเด็กแต่ละคนหา
ว่าแท่งไหนเป็นดินสอของตัวเอง หรือคุณครูไม่ทราบว่
ควรจะสอนให้เด็กทำเครื่องหมายบนดินสอของตัวเอง
ทำนองเดียวกับจิวรของพระภิกษุที่ต้องทำพินทุเอาไว้
เพราะจิวรของพระทุกองค์ก็เหมือนๆ กัน ยากที่จะรู้
ว่าผืนไหนเป็นของใคร พระพุทธเจ้าเลยบัญญัติให้
แต่ละองค์ทำเครื่องหมาย คือพินทุของตนเอาไว้ จะ
ได้จำได้ว่าผืนไหนเป็นของใคร ไม่สับสนปะปนกัน
ท่านทรงสอนให้รอบคอบ มีระเบียบ และมีความ
รับผิดชอบ

หลานเล่าต่อไปว่า คุณครูบอก ดินสอก็เป็น
ดินสอเหมือนกัน ถ้าทุกคนรับผิดชอบให้อยู่ครบ ๓
แท่ง ตอนเข้ามาโรงเรียนมี ๓ แท่ง กลับบ้านมี ๓
แท่ง ถือว่าใช้ได้แล้ว แต่ความเป็นจริงยังใช้ไม่ได้
เพราะดินสอ ๓ แท่งนั้น ของบางคนเป็นดินสอคุณ
ภาพดี เหลาแล้วไม่หักไม่เปราะะ ดินสอของเขาก็ใช้

ได้ทนนาน ขณะที่อีกบางคน ดินสอแท่งยาวใหม่
เอี่ยม เหลารวดเดียวหักแล้วหักอีกจนกระทั่งหมด
แท่ง ใช้ไม่ได้เลย ถ้าเราปล่อยให้เด็กรับผิดชอบ
แต่จำนวน คือมีดินสอมา ๓ แท่ง กลับไปก็ให้มี ๓
แท่ง ยังไม่ถูกต้องทั้งหมด

เด็กบางคนจะกลายเป็นคนรู้มากเอาเปรียบ
เมื่อพบว่า ดินสอที่พ่อแม่จัดหาให้ตัวนั้นไม่ดี ของ
เพื่อนดี น่าใช้กว่า เขาก็หมายตาเอาไว้ พอถึงเวลา
เก็บ ๓ แท่งกลับบ้าน ก็เก็บแท่งที่หมายตาเอาไว้มา
เป็นของตน เมื่อทำอยู่เรื่อยๆ ก็ติดเป็นนิสัย

ครั้นเติบโตใหญ่ขึ้น อยู่ในสังคม จะทำอะไรก็ทำ
อย่างที่เคยชินเป็นนิสัยมา หากไม่ถึงกับรู้มากเอา
เปรียบ ก็กลายเป็นคนไม่ละเอียดถี่ถ้วน เรามี ๒ ก็
เอากลับคืน ๒ มี ๓ ก็เอากลับคืน ๓ แต่คุณภาพ
ไม่สนใจ ก็เหมือนเราไม่ซื่อสัตย์กับตัวเองไปโดยปริ
ยาย เพราะหยิบสิ่งที่ไม่ใช่ของเรามาเป็นของเรา
หากเราอยากได้อยากใช้ของดีของประณีต พระพุทธ
องค์ทรงสอน ให้รู้จักเอาตัวของตัวเองเป็นที่พึ่ง เราก็
พยายามชวนชวาย แสวงหาด้วยน้ำพักน้ำแรง ด้วย
ความชอบธรรม จนกระทั่งมีอย่างเขาได้ แต่ไม่

ใช้ด้วยวิธีอย่างนี้

เมื่อใช้วิธีอย่างนี้แล้ว อวิชาคือความผ่อนคลาย
อย่างหนึ่งก็จะเสื่อมสอนให้เชื่อว่า มันก็ดินสอเหมือน
กันนั้นแหละ คือเวลาที่กิเลสอยากจะได้ขึ้นมาแล้ว
มันทั้งความจริงความสัตย์ แล้วกล่อมว่า ก็ดินสอ
เหมือนกันแหละ เราก็เพื่อนร่วม เกิด แก่ เจ็บ ตาย
เหมือนๆ กัน ดินสอเหล่านี้ก็มีไว้สำหรับใช้สอย จะ
ไปยุ่งยิงอะไรกับมันนักหนา

นิสัยของเราฝึกไว้อย่างไร เมื่อไปปฏิบัติ ก็จะเป็นไปทำนองนั้น เริ่มด้วยความมักง่ายไม่รอบคอบปฏิบัติแล้วก็จะมักง่ายไม่รอบคอบอย่างนั้น พิจารณาอรรถธรรมข้อใด ก็จะได้แต่สิ่งไม่ถูก ไม่แท้ ขณะที่เรานึกว่าถูกแล้ว แท้แล้ว ตกลงอะไรที่เราได้กลับคืนมา ก็ทำนองนี้ทั้งนั้น เพราะเราเป็นผู้รับมรดกของการกระทำของเราเอง อะไรที่เราทำเอาไว้ เราก็ได้อย่างนั้นคืนมา

แต่เวลาที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น เราก็คิดอย่างนี้ไม่เป็น กลับส่ายใจออกข้างนอก เฟ่งโทษว่า ทำไมคนๆ นั้นได้อะไร ก็ล้วนแต่ของดิบของดีทุกที ไม่ดูเลยไปถึงเหตุว่า เขาประพฤติดังไร เราจะได้เอา

เป็นแบบอย่าง เราก็ไปอิจฉาเขา เราก็ไปหมั่นใส่เขา ใจที่จะเกิดมุกตากับเขา หรือมองเขาอย่างธรรมดาๆ ก็เริ่มไปเบียดเบียน รังแก คิดร้ายต่อเขา ฝึกตัวเอง ให้คุ้นเคยกับการเพ่งโทษคนอื่น หลงตนหลงตัว

การที่เราไม่รู้จักรัถ์ถ้วนสัตย์ชื่อกับสิ่งที่อุปบัติ ขึ้นในชีวิต มองดูผืนๆ ก็เป็นเรื่องเล็กน้อย แต่มัน ค่อยๆ มีผลกระทบเทือนไปถึงคุณภาพของใจ คุณภาพ ของชีวิต ทำให้สิ่งที่จะบังเกิดแก่เรา ด้อยค่า ด้อย ราคาไป เราเข้าใจผิดว่าเราฉลาด เอาประโยชน์ จากผู้อื่นได้ ซึ่งประโยชน์เหล่านั้นไม่ยั่งยืน เป็น โลกทรพย์ แต่ตอนที่มันทวงค่าปรับ เป็นความไม่พึง พ้อใจกับความมีความเป็นของตัวเอง ใจมีแต่ความ แห้งแล้ง โหยหิว อยากแต่ในสมบัติของผู้อื่น ทำให้ สุขภาพใจสามวันดีสี่วันไข้ คอยแต่จะรู้สึกว้า ชีวิตนี้ บีบคั้นทารุณ โลกนี้ไม่มีดี ระวัง สงสัย เพ่งโทษคน อื่นไปหมด

อะไรทำให้เราเป็นไปอย่างนี้ เราเองทำตัว ของเรา ด้วยความที่ชู้ย ด้วยความที่เห็นผิดไปว่า สัจจะเป็นเรื่องขี้ปะติ๋ว จะต้องไปถึงถ้วนกับมันทำไม มันเป็นเรื่องยุ่ง ละเอียตรอบคอบเกินเหตุเกินผล

แท้ๆ เมื่อตัวเองไปฝึกปฏิบัติ ท่านอาจารย์อุปโลภณ์ ให้เป็นเปรตระเบียบ เรื่องมีอยู่ว่า ที่ศาลาพักคนเดินทางแห่งหนึ่ง มีเปรตอาศัยอยู่ตัวหนึ่ง เปรตตัวนี้เจ้าระเบียบมาก เมื่อคนเดินทางที่เข้ามาพัก แรมนอนหลับ เปรตระเบียบก็ออกมาตรวจ

..อะไรกัน ..นอนน่าเกลียดน่าชัง ก็ไปทางหัวจัดการดึงหัวทุกๆ คน ให้ขึ้นมาเรียงเท่ากันเรียบร้อย แล้วก็ภูมิใจในผลงานของตัวเองว่า อย่างนี้สิ ค่อยน่าดูหน่อย แล้วก็เดินอ้อมไปทางปลายเท้า อ้าว.. ทนดูไม่ได้อีกแล้ว.. มันก็ไปดึงเท้าให้เท่ากัน แล้วเดินกลับไปสำรวจทางหัว ก็ไม่พอใจอีก เพราะมันลึมนึกไปว่า คนเหล่านี้สูงต่ำไม่เท่ากัน ตกลงมันก็วุ่นวายจัดระเบียบคนเดินทางตลอดทั้งคืน จนคนเดินทางไม่เป็นอันหลับอันนอน ถูกเปรตจัดแถวนอนให้เป็นระเบียบ

ท่านอาจารย์อุปโลภณ์อย่างนั้น เพราะเมื่อเข้าไปปฏิบัติ ทนไม่ได้กับตู้ของวัด ที่ฝาตู้ปิดไม่สนิท ตัวมอดตัวแมลงเข้าไปกัดเจาะของที่เก็บอยู่ในนั้นเสียหายหมด ตู้กับข้าวก็เหมือนกัน อาหารที่คนเอามาทำบุญกลายเป็นลานสเก็ตของแมลงสาบทั้งหลาย

เราผู้มีความรู้มาก ก็ฟังปรุ้งไปว่า ตายแล้ว ของที่
พระเถรนั้นมีแต่ขี้ดินแมลงสาบ เดียวครุบาอาจารย์
ท่านก็ห้องใส่วิปริตกันหมดหรอก

เราก็วุ่นวุ่นวายไปหมด เอากระดาษไปอัด
ไปตามไปแทรกไว้ตามช่องโหว่ต่างๆ เมื่อคนอื่นเปิด
ปิดตู้ เขาไม่ได้เป็นเปรตระเบียบอย่างเรา กระดาษ
ร่วงหลุดลงมา เขาก็ไม่หยิบขึ้นไปไว้อย่างเดิม เราก็
หงุดหงิด โกรธเคืองกับเขาไปหมด ท่านอาจารย์ก็
ให้สติว่า ..นี่แหละ เปรตระเบียบ..

ตอนแรกก็ไม่เข้าใจว่า ทำไมการทำอะไรให้
เรียบร้อยดีงามจึงเป็นปัญหา แท้ที่จริง ท่านไม่ได้
ติติงการที่เราทำอะไรเรียบร้อยดีงาม สิ่งนั้นเป็นของดี
แต่ท่านติงที่เราวางใจของเราไม่เป็น มานึกคิดได้
เมื่อเกิดเรื่องใส่บาตร ทางเข้าวัดมีหมู่บ้านประกบ
หัวท้าย และสองหมู่บ้านนี้ ความหนาแน่นของ
ประชากรไม่เท่ากัน ฐานะก็แตกต่างกัน หมู่บ้าน
ทางด้านหน้าดีกว่า ถ้าพระเณรทั้งวัดมี ๒๑ องค์
ท่านอาจารย์จะแบ่ง ๑๔ องค์ไปทางหมู่บ้านหน้า
และ ๗ องค์ไปทางหมู่บ้านหลัง คือเป็นอัตรา ๒
ต่อ ๑

ระหว่างเข้าพรรษา พระเถระจะถืออุตุงควัตร คือไม่รับของที่เอาไปถวายบนศาลา ถือว่าเป็นอดิเรก ลาก จะรับแต่ที่ตกลงในบาตร คือเท่าที่บิณฑบาต ได้ พวกเราก็เป็นประเภทโลภบุญ คุณแม่ชิมอบ หน้าที่ให้เราจัดอาหารที่โรงครัวทำใส่ในบิณฑบาต แล้ว ไปตักคอยใส่บาตรที่นอกประตูวัด ตัวเองเป็นเจ้าของ หน้าที่ดูแลว่า สายไหนออกบิณฑบาตกี่องค์ เพราะ ทั้ง ๒๑ องค์ ก็ไม่รู้ว่าจะไป ๑๔ องค์สายหนึ่ง ๗ องค์อีกสายหนึ่งเสมอไป บางองค์กำลังภาวนาดี วันหนึ่งฉัน ก็ไม่ไปบิณฑบาต

ดิฉันคิดตามหลักเหตุผล ก็เราคนกันเอง อยู่ในวัดเดียวกัน เลยตักถามเถระทุกเช้าว่า วันนี้จะไป บิณฑบาตทางโน้นกี่องค์ ทางนี้กี่องค์ เพื่อจะได้จัด บิณฑบาตให้ได้พอดีไม่ขาดไม่เกิน ตกลงจิตใจไม่เป็นอัน ภาวนา คอยเป็นห่วงว่า ป่านนี้ท่านกำลังจะออกแล้ว เราจะจัดบิณฑบาตทันหรือเปล่า หรือบางทีเถระมาบอก ว่า ทางนี้ ๑๐ องค์ ทางนั้น ๗ องค์ แต่ดูแล้วมัน ไม่ใช่ นะ ก็ชักเข้าชักออก ดูเฉลี่ยเฉลี่ยให้พอดี ใจ ไม่เป็นอันได้สมาธิ ได้สติหรือก วุ่นอยู่แต่เรื่องจะให้ บิณฑบาตได้พอดีลงตัว เพราะถ้าท่านออก ๑๐ องค์ แล้ว

เราจัด ๑๑ ปีนโต ต้องเสียเวลามาล้างปีนโตโดย
เปล่าประโยชน์ สิ้นเปลืองแรงงาน หรือทำนอก ๑๑
องค์ เราจัด ๑๐ ปีนโต ก็เสียคุณภาพ มันเป็นอย่างนี้

วันหนึ่งท่านอาจารย์คงเหลือทน เข้านั้นไม่มี
พระเถรองค์ไหนมาใกล้โรงครัวเลย นอกจากท่าน
อาจารย์ ท่านเดินไปก็เดินมา เดินมาก็เดินไป พอ
ท่านผ่านมา เราก็ผวาด้วยคิดว่าเป็นเณร อ้าว..กลายเป็น
ท่านอาจารย์ เราก็ทำงานต่อไป จนในที่สุด ท่าน
ก็ถามว่า.. ศิษย์มีอะไร จะหาใครหรือ.. เราก็.. ไม่มี
อะไรหรอกเจ้าคะ.. สัจจะมาไม่ทัน ทั้งๆ ที่เรากำลัง
คอยเณรหัวใจแทบวาย ปากกลับว่า.. ไม่มีอะไร
หรอกเจ้าคะ มันจึงค่อยๆ เห็นตัวเอง

เมื่อเวลาจวนแจเต็มทน พอท่านอาจารย์ถาม
อีกที เราก็ลงหลุมไปเลย.. ท่านอาจารย์เจ้าคะ วันนี้
ออกทางนี้ก็องค์ ทางนั้นก็องค์

ท่านว่า..ถ้าอยากรู้ เวลาท่านออกไป ก็ไปนับ
เอาเอง นั้นแหละ ถึงจะรู้ว่าสายละก็องค์

แทนที่จะได้สติ ยังไปประท้วงท่าน ..ถึงตอน
นั้น ก็จัดปีนโตไม่ทันแล้ว

ท่านก็ทำหน้าที่ .. อ้อ พระท่านมาบอกไว้
หรือ ถ้าจับปิ่นโตไม่ครบ จะมาเอาเรื่อง ไหน ใคร
มาบอกอย่างนั้น บอกมาซิ อาจารย์จะได้ไล่ออก
จากวัดไป

กลายเป็นว่า เราทำให้พระโดนตำหนิ .. ไม่ใช่
เจ้าคะ พวกเราในครัวอยากได้บุญกัน

..ถ้าอยากได้บุญ วันนี้อยกใส่ ๑๐ องค์กร ก็จัด
๑๐ ปิ่นโตสิ จัดไปแล้ว ท่านออก ๑๑ องค์กร เราพบว่า
ตัวยังโลภบุญ พรุ่งนี้ก็จัดเพิ่มเป็น ๑๑ ปิ่นโต ถ้าจัด
๑๐ ปิ่นโต ท่านออก ๕ องค์กร เราเสียดายแรงงาน
พรุ่งนี้ก็ลดเหลือ ๕ ปิ่นโตสิ

ตอนนั้นฟังไม่เป็น ไปคิดแต่ว่า ท่านอาจารย์
ไม่เข้าใจ ..ท่านอาจารย์เจ้าคะ เรื่องอะไรเราจะต้อง
จัดขาดๆ เกินๆ ให้เสียผลประโยชน์ อันที่จริงท่าน
จะสอนธัมมะเรา แต่เราจะสอนเรื่องโลกให้ท่าน เอา
กิเลสมาประทับทรง

ที่เล่ามาทั้งหมดนี้ เรื่องของตัวเองทั้งนั้น

ท่านอาจารย์ท่านก็ไม่ว่าอะไร สักพัก ท่านก็
เดินไปพลาง ปากก็บอกว่า ..อยากรู้จักเดินไปดูเอาก็
แล้วกัน

ตัวเองขัดเคืองไม่ได้ตั้งใจไปหมด แต่มาคิดดูก็เห็นจริง เราใส่บาตรทำไม เราอยากได้บุญ ที่ท่านบอกก็ถูกแล้ว ถ้าอยากได้บุญมาก เราก็จัดให้มาก ปิ่นโต ถ้าจัดแล้วพระไม่ออกบิณฑบาต ก็ดีเหมือนกันนะ โยมอุปฐากรักที่เขามาเอาของมาใส่บาตร และเอามาเผื่อพวกเรานี้ ทุกวันๆ เรากินแต่ของเขา วันนี้นี้เราจะได้บอกว่า เราทำเพื่อสำหรับให้เขาเอากลับบ้านไป เขาจะได้ชื่นใจ

พอมีเหตุผลอย่างนี้ เราก็ไม่เสียดายแรงที่จะล้างปิ่นโตแล้ว ใจก็ชื่นบาน มันยอมว่า ไม่ว่าท่านจะอดอาหารกี่องค์ เราก็จะจัดเต็ม ทางนี้ ๑๔ องค์ ทางนั้น ๗ องค์ ก็แล้วกัน ใจเราก็เบาสบาย

ท่านอาจารย์คงเล็งเห็นแล้วว่า เราได้ทำใจถูกต้องแล้ว ถึงหลักการจะดีวิเศษ แต่ถ้าใจุ่นวายเป็นกิเลส คุ้มครองตัวไม่รอด การงานนั้นก็พาเราล่มจม ล้มละลาย เพราะฉะนั้น ทุก ทุกขณะ ต้องเอาตรงใจเป็นสำคัญ เอาใจให้เป็นบุญเป็นกุศลเป็นปัจจุบันไว้ ก่อนจะออกไปบิณฑบาต ท่านอาจารย์ก็แวะเข้ามาบอกว่า ..นี่นะ อาจารย์ไปถามเณรให้แล้ว ทางนี้จะเท่านั้นองค์ ทางโน้นจะเท่านั้นองค์

เราทำการบ้านของเราถูกแล้ว คราวนี้เราก็
เข้าใจแจ่มแจ้งว่า ท่านเห็นด้วยกับหลักการของเรา
แต่ถ้าเรายึดติดกับหลักการอันนั้น จนกระทั่งทอดทิ้ง
ใจให้ถลอกปอกเปิกไปหมด อย่าทำ อย่าทำนะคะ
ท่านไม่ได้ต้องการให้เราเก่งทางโลกจนหาที่ดำเนินไม่ได้
แต่ในใจนั้นยับยั้งยับยั้ง ขวิดคนนั้นคนนี่เลือดสาดไป
หมด แล้วเราก็ทุกข์เดือดร้อน ครั้นผลนั้นกลับมา
สนองกับเรา เราก็ไม่เข้าใจ เราเห็น่อยจนจะตายอยู่
แล้ว ทำไมโลกนี้ถึงอยู่ดีธรรมกับเรา

เห็นตรงจุดมุ่งหมายอันนี้แล้ว ก็ทำให้แต่นี้ต่อ
ไป ค่อยๆ มามองใจของตัวเองได้ละเอียดถี่ถ้วนขึ้น
ระมัดระวังเราให้มีสัจจะกับตัวเอง จะทำอะไรให้รู้ตัว
แน่แน่ว่า ใช้วิชาการความรู้ ประสบการณ์ที่เราฝึก
ปรือมา พยายามทำให้ได้ผลเลิศเท่าที่สติปัญญาเรา
มี แต่มีข้อแม้ว่า ในการทำอย่างนั้น เราต้องรักษา
ใจของเราให้เป็นบุญเป็นกุศลเอาไว้ให้ได้ ถ้าเมื่อ
ไหร่ ใจของเรารักษาไว้ไม่ได้ ต้องทิ้งผลประโยชน์
ทางโลก รักษาผลประโยชน์ทางธรรมไว้ก่อน

ใจเป็นสิ่งที่เลิศ ประเสริฐ สำคัญที่สุด เรา
ไม่ได้มาเกิดเพื่อให้คนเขาสรรเสริญว่า คุณแน่จริงๆ

แต่ปรากฏว่า พอหมดลมหายใจไปแล้ว ใจของเรา
ไปอยู่ในนรก หรือไปเป็นสัตว์เดรัจฉานชั่ววอกดิน
คอยแต่จะขบจะกัดเขา ไม่มีประโยชน์

พระพุทธเจ้าทรงมุ่งหวังให้เราทุกคนที่ได้ภพ
ภูมิของมนุษย์ ใช้ชั่วชีวิตนี้ของเราเป็นแบบฝึกหัด
แบบทดสอบ เพื่อค้นหาที่ผิดของตัวเอง และแก้ไข
ตัวเอง จนกระทั่งระดับสติสัมปชัญญะปัญญาของ
เราสามารถปิดบทยุติได้ ภพภูมิที่จะไปเกิดอีก
อย่างชั่วที่สุด คือความเป็นมนุษย์ จะไม่มีวันกลิ้ง
ตกลงไปในหุบศตภูมิ การที่จะเป็นอย่างนั้นได้ ก่อน
หมดลมหายใจจะสิ้นไป ใจของผู้นั้นต้องตกกระแสนถึงความ
เป็นอริยบุคคล

มนุษย์มีศักยภาพที่จะฝึกสติปัญญาของตัวเอง
จนสามารถละ *สักกายทิฏฐิ* ความเห็นว่าเป็นตัวเป็น
ตน *วิจิกิจฉา* ความลังเลสงสัยว่า พระพุทธเจ้ามี
จริงไหม *มรรคผลนิพพาน* เป็นของมีจริงหรือของ
หลอกหลวง และ *สีลัพพตปรามาส* คือ ลูบคลำการ
ปฏิบัติสักว่าทำตามกันไป ถึงเวลาก็ปฏิบัติ หมด
เวลาแล้วก็หลงเลอะเหมือนเดิม ทั้ง ๓ ประการนี้
ก่อนที่มนุษย์เราจะหมดลมหายใจไป เราสามารถ

ฝึกสติปัญญาจนแยกแยะและกำจัดให้หมดไปจากใจ
เราได้

ตรงนี้แหละ คือสิ่งที่พระพุทธองค์ทรงมุ่งหวัง
ให้เราทั้งหลายที่ได้ภพภูมิเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งประ
เสริฐ และยังได้รู้จักพระพุทธศาสนา คือชีวิตของ
เราอยู่ในช่วงกัปของพระพุทธเจ้าพระองค์ใดพระองค์
หนึ่ง มีครูบาอาจารย์ ได้รู้ธรรมคำสอนของท่าน ได้
โอกาสมาปฏิบัติ เพราะฉะนั้น ที่สำคัญที่สุดคือ เรา
จะได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งเหล่านี้ให้เต็มที่ โดยอาศัย
สังขะนี่แหละเป็นพื้นฐาน

ถ้าเราจริงกับตัวเองอย่างที่คุยกันมา เราก็มี
ทางที่จะเขยื้อน เคลื่อนไปข้างหน้าเรื่อยๆ แล้วไม่
ต้องเป็นห่วงว่า วันนี้เราไปได้แค่ไหนแล้ว คนโน้น
คนนี้เขาไปล้ำหน้าเรา หรือซักซ้ากว่าเรา เราจะ
ไม่ไปใส่ใจสนใจ เราจะเปรียบเทียบแต่กับตัวเราเอง
เมื่อปีก่อนนี้เป็นอย่างไร ถ้ามีเรื่องแบบนี้เราดี
กว่านี้หรือแย่กว่านี้ จะได้เป็นเครื่องบอกเราว่า เรา
มาถูกทางแล้ว หรือเราเสื่อมถอยนะ จะได้ปรับปรุง
หาที่ผิดที่บกพร่องของตัวให้ได้

เราก็ค่อยๆ ทำของเราไปเรื่อยๆ ใจจะสงบ รู้
อยู่แต่ในใจ เมื่อก่อนนี้ มันคอยแต่จะสายแสงออก
นอกไปดูว่า แล้วคนอื่นจะคิดอย่างไรกับเรา คนอื่น
จะคิดอย่างไรไม่สำคัญเท่ากับตัวเราคิดกับตัวเอง
เหมือนนิทานเรื่องลูกศิษย์อาจารย์ทิศาปาโมกข์ ๕๐
คน อาจารย์ทิศาปาโมกข์เป็นหม้าย มีลูกสาวกำลัง
อยู่ในวัยรุ่นคนหนึ่ง ก็รักและห่วงลูกสาวมาก กังวล
อยู่ว่าจะยกให้ใครดี เมื่อเราตายไป ลูกจะได้รับการ
ดูแลอย่างยุติธรรม ไม่ตกระกำลำบาก

ในที่สุดก็คิดอุบายออก เรียกลูกศิษย์ ๕๐ คน
มาคุยกัน ..เจ้าทั้ง ๕๐ คนก็รู้ว่า สิ่งที่ครูห่วงมีอยู่
อันเดียวคือลูกสาว เจ้าต่างก็ดีกันหมดทุกคน เราจะ
ยกลูกเราคนเดียวให้เจ้าทั้ง ๕๐ คน ก็คงไม่ได้ เรา
เลยตกลงปลงใจแล้ว จะจัดพิธีแต่งงานให้กับลูกสาว
เราวันจันทร์

วันที่คุยกันคือวันศุกร์ เราจะกวนเจ้าสัก
หน้อยหนึ่ง ให้ช่วยไปหาเครื่องแต่งตัวในวันพิธีของ
เจ้าสาวหน้อย แต่มีข้อแม้ว่า ของที่จะหามาให้ จะขอ
ใครมาก็ไม่ได้ จะซื้อหามากี่ก็ได้ ต้องไปเอามาโดย
ไม่ให้ใครรู้เห็นเป็นอันขาดว่าเราไปเอามา เจ้าจะทำ

ได้ใหม่.. ศิษย์ก็รับคำ ครูปล่อยให้ศิษย์กลับบ้าน เช้าวันจันทร์จึงมาเจอกัน

ถึงเช้าวันจันทร์ ลูกศิษย์ทั้ง ๕๐ คนก็มา แต่ละคนมีของมาพร้อมหลักฐานพยานว่า ที่เอามาที่นี่ไม่มีใครรู้ใครเห็นทั้งนั้น อาจารย์ก็จดบัญชีเอาไว้ คนนี้เอาอันนี้มา คนนั้นเอาอันนั้นมา จนถึงคนที่ ๕๐ ซึ่งนั่งเฉยอยู่ อาจารย์ก็พ้อว่า ..เจ้าไม่รักเราหรือ เราวานแค่นี้เจ้าก็ไม่มีใจจะทำให้เรา

ศิษย์คนนั้นอธิบายว่า ..อาจารย์ครับ ข้อแม่ของอาจารย์ที่ว่า ต้องไปเอามาโดยไม่ให้ใครรู้ใครเห็น ผมคงเป็นคนโง่เขลา จะทำที่ไร ก็มีคนรู้คนเห็นทุกทีคือตัวผมเอง ทำให้ผมทำไม่ได้สักทีหนึ่ง เพราะผิดกติกาของอาจารย์ อาจารย์จะดูตำราผมอย่างไร ผมก็ยอมครับ ผมเคารพเชื่อฟังอาจารย์ เมื่อกติกา มีอยู่ว่า ต้องหามาโดยไม่ให้ใครรู้ใครเห็น ตั้งแต่วันศุกร์ที่ผมกลับไป ผมก็คิด คิดเท่าไรๆ ก็คิดไม่ออก ผมเลยไม่กล้าทำ

เป็นที่สนใจของอาจารย์ เพราะอาจารย์รู้ว่า ศิษย์ทั้ง ๕๐ คน มีฝีมือลายมือตัดเทียมกัน แต่อาจารย์อยากได้คนที่ซื่อสัตย์ต่อตัวเอง มีสัจจะต่อ

ตัวเอง ถึงไม่มีใครรู้ใครเห็น ก็ไม่ทำความผิดความ
ชั่ว อาจารย์คิดว่า ถ้าลูกเราไปทำอะไรผิดพลาดเข้า
แต่งงานไปกับคนที่มีความสัตย์ต่อตัวเอง เขาคง
เป็นธรรมชาติต่อลูกเรา เพราะฉะนั้น อะไรจะเกิดขึ้น ก็
สมควรแล้วที่ลูกเราจะยอมรับ

อาจารย์คิดอย่างนี้ เลยหาวิธีทดสอบว่า ใน
ลูกศิษย์ทั้ง ๕๐ คนนี้ มีใครซื่อสัตย์ซื่อตรงต่อตัวเอง

อาจารย์เลยอธิบายให้ลูกศิษย์ฟังว่า ..ครูดีใจ
เพราะครูตั้งใจจะเฟ้นหาคนที่ไม่ทำชั่ว ทั้งในที่ลับ
และในที่แจ้ง ก็บังเอิญเธอเป็นอย่างที่ครูต้องการ
ถ้าครูจะขอให้เธอแต่งงานกับลูกครู เธอจะเต็มใจ
แต่งงานไหม ตกลงศิษย์ก็โชคดีได้แต่งงานกับลูกสาวครู

สักจะมีคุณมีประโยชน์ รักษาจิตใจเจ้าของให้
ไม่ระวางสงสัยใคร จิตใจหนักแน่น สงบร่มเย็น ถ้า
เราพากเพียรปฏิบัติไป ปฏิบัติไป พยายามฝึกนิสัย
ให้ซื่อตรงต่อตัวเองอย่างละเอียดถี่ถ้วนขึ้นไปเรื่อยๆ
จนกระทั่งจะพูดอะไรตามมารยาทสังคม ถ้าพูดจริง
ไม่ได้ จะเจ็บเสีย ไม่พูด หรือเปลี่ยนไปเรื่องอื่น
เบนความสนใจของคู่สนทนาไปเสีย

การพูดกับคนไข้ก็น่าเหมือนกัน อย่าไปเชื่อคำที่
ว่า หมอพยาบาล โททสัสชาว คือ พูดเพื่อความ
สบายใจของคนไข้ ถือว่าไม่เป็นไร ถ้าเรามีข้อแม้
อย่างนี้ อีกหน่อยชีวิตของเราเหวอะหวะ ถูกกิเลส
เอาไปครอบครองหมด มันหลงให้เราเชื่อด้วยความ
ผ่องใสอย่างยิ่งว่า เราทำไปเพื่อผลประโยชน์ของคน
ไข้โดยแท้ แต่ความจริงเพื่อผลประโยชน์ของอวดตา
เราทั้งสิ้น

พระพุทธเจ้าทรงสอนให้เราละสักกายทิฏฐิ
แต่กิเลสต้องการอนุรักษสักกายทิฏฐิไว้ให้อ้วน อิ่ม
หมีพื้มนให้มากที่สุดที่จะมากได้ เพราะฉะนั้น นัก
มวย ๒ ค่ายนี้ก็เอาใจเราเป็นสมรภูมิ มันก็ขึ้นอยู่กับ
เราว่า เราจะระมัดระวังรักษาตัวเราได้แค่ไหน ไม่
เปลืองให้กิเลสคาบเอาไป จนกระทั่งแหลกไปหมดทั้ง
ตัว

เมื่อสติมันคงขึ้น เราจะเข้าใจว่า สัจจะ ซึ่งแล
ดูเหมือนกับว่า เป็นสิ่งพื้นฐาน สิ่งทีทุกคน ทุกคน
มีนั่น กลับกลายเป็นสิ่งที่รักษาได้ยากยิ่ง เพราะคอย
แต่จะพร่องหายไปทุกโอกาส ถ้ามีใครมาถามเราว่า
คุณมีศีลไหม หลายคนจะตอบทันทีว่ามี บริสุทธ์ทั้ง

๕ ข้อแหละ ครั้นปฏิบัติมานานไป นานไป สติคมไว ต่อเนื่องกันมากขึ้น ก็เริ่มเห็นตัวเองว่า การจะรักษา วาจาให้ครบถ้วนตามกุศลกรรมบถนั้น แทบเป็นสิ่งที่ เหลือวิสัย

ท่านอาจารย์ให้คาถาอมน้ำมนต์ หรือติดชิป ปากเป็นที่พึ่ง ใช้ไม่ว่า ถ้าไม่แน่ใจว่าได้ตบออกไป แล้ว สติจะตามรักษาทัน ก็เจียบเข้าไว้ก่อน คนเขา จะว่า ..แหม ทำเป็นกลัวดอกพิกุลจะร่วง ก็ช่างเขา เขาว่าอะไร ก็ให้เขาว่าไป เราก็ดูตัวเราว่า อัดตา กระเพื่อมขึ้นมารีเปลา่ พอใครพูดเรื่องอื่นเขาก็ลืม ที่ถามเราเมื่อก็แล้ว ต่อมา เราจะเกิดความเชื่อมั่น และเด็ดขาดในตัวเองเพิ่มขึ้น อะไรที่จะพูดออกไป ถ้าสติตามมายังไม่ทัน ก็จะไม่พูด

การติดชิปปากเอาไว้ ช่วยให้สติมาอยู่กับใจ เร็วขึ้น และทำให้เห็นในใจตัวเองว่า ..พูดไปก็สติ แดก เราตั้งสัจจะกับตัวเองไว้แล้ว สัญญากับตัวเอง ไว้แล้ว.. ใจที่ซบเคี้ยวกันระหว่างผู้รู้กับกิเลส ทำให้ สติของเราค่อยๆ มีกำลังขึ้น จนในที่สุด เรื่องบาง เรื่องที่เราเคยเผลอพล่อยออกไปเป็นธรรมดา ก็หยุด ได้ทันทั่วทั้งที่ แต่ในใจ ในจิตไร้สำนึกบางครั้งยังรำรังอง

ว่า พุดไปก็ไม่เห็นจะเป็นไร พุดเล่นบ้างก็ได้ ส่วนปากกลับเหมือนมีตะกั่วมาถ่วงปากเอาไว้ ทำให้เอาไม่ขึ้น ขยับไม่ได้ สติที่รู้หน้าที่จนกลายเป็นธัมมะมารักษาเรา มันเป็นอย่างนี้

ที่เราพากเพียรฝึกปฏิบัติกัน เราก็หวังจะไปให้ถึงจุดนี้แหละ ถ้าเมื่อไร ธัมมะรักษาเรา ไม่ใช่เรารักษาธัมมะ เวลาอะไรเกิดขึ้น เป็นต้นว่า เราไปประสบอุบัติเหตุ มีวิกฤตการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นในชีวิตเราอย่างไม่คาดฝัน สติก็จะคุ้มครองให้เรารอด เพราะสิ่งที่เราฝึกเอาไว้จนกระทั่งเป็นขึ้นโดยไม่ทันตั้งใจ คุณงามความดีและสติจะมาคุ้มครองเราทันทั่วทั้งที่ บางครั้งปัญญาไม่ทันตอนช่วงวิกฤติ แต่เรารอดตัวมาได้ เพราะอาศัยวิธี *เจียบไว้ก่อน อดน้ำมนต์*

ตอนนั้นเราเจียบไว้ก่อน ไม่ได้ทำอะไรที่ผิดศีล ที่กายกรรม วจีกรรม เป็นอกุศลออกไป ถึงในใจจะยังร้าย ยังถูกกิเลสหลอกว่า เมื่อก่อนน่าจะพุดอะไรออกไปสักหน่อยก็ดี น่าจะสั่งสอนออกไป.. กิเลสนี้มันร้าย ขนาดรอดตัวมาได้แล้ว ยังมาคร่ำครวญเสียดายมัน มันแหลมคมจริงๆ จนกระทั่งทำน

อาจารย์ท่านชี้ให้เห็นว่า หลุดจากมันแล้ว ยังมา
อาศัยอาวรณ์กับมันอีกนะ

ท่านพระอาจารย์เคยเล่าให้ฟังถึงองค์ท่าน
เพื่อปลอบให้กำลังใจพวกเราว่า ทุกคนแหละ ครูบา
อาจารย์ก็เคยมาแล้ว ท่านเล่าให้ฟังถึง ท่าน
พิจารณาร่างกายให้เป็นอสุภะ จนกระทั่งเห็นใครๆ
เป็นโครงกระดูก เป็นศพเน่าเปื่อยหมด เราไม่กลัว
แล้ว เวลาออกบิณฑบาต เราไม่สำรวจดูแต่ขอบ
บาตร คราวนี้เราจะดูมันให้หมดเลย แล้วรับรอง
ไม่มีอะไรจะมาคลอนใจเราได้

ต่อมาก็นึกอยากให้มีผู้หญิงบ้างสักคนหนึ่ง ขึ้น
มาบนศาลา แล้วมานั่งบนตัก เราก็จะไม่สะดุ้ง
สะเทือน และจะได้พิสูจน์ให้โลกเห็นว่าเราแน่จริง ๆ
แล้วท่านก็กระหึ่มยิ้มย่องภูมิใจในตัวเองอยู่อย่างนี้
จนสองสามวันจึงได้สติ นึกคิดขึ้นมาว่า เออ.. กิเลส
ยังเต็มหัวใจอยู่เลย เห็นไหม มันยังภาคภูมิใจใน
ตัวเองอยู่ว่า เราแน่จริง ๆ เราอยากให้มีใครมาทดสอบ
เรา ให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนว่า ขนาด
ผู้หญิงบ้างมานั่งบนตักก็ไม่ขยับเขยื้อน ไม่กระเพื่อม
เลย ..ใจมันยังเป็นกิเลสอยู่ถึงอย่างนี้ ตัวตนยัง

เต็มอยู่ในใจ

เหมือนที่ท่านเปรียบเทียบไว้ว่า เราเก็บกวาดห้องนี้จนว่างแล้ว แล้วตัวเองก็เข้าไปยืนตะโกนบอกกับทุกคนๆ ให้มาดู มาดูว่าห้องนี้ว่าง ทั้งๆ ที่ตัวเองเข้าไปยืนแต่น้อย ความเป็นตัวเป็นตนมันร้ายอย่างนี้ ถ้าไม่เอาจริงเอาจังกับมัน ก็จะเป็นอย่างนี้

ขนาดรอดมันไปได้แล้ว ยังนึกเสียดายด้วยความผ่องใสอย่างยิ่งว่า น่าจะสั่งสอนเขาให้รู้ตัวสักนิด.. ถ้าไม่รักษาสัจจะกับตัวเอง เราก็สั่งสอนเขาออกไป ด้วยสำคัญว่าเราแน่แล้ว ก็ไม่คิดจะมาทบทวนพิจารณา ดังที่ท่านอาจารย์ว่า เรามาพิจารณาตัวเราครั้งไร ก็เสรีกิเลสทุกครั้งไป

เดี๋ยวนี้พอมีอะไรที่นึกได้ว่า เสรีกิเลสอีกแล้ว มีหน้าที่อย่างเดียว รักษาสติให้ รู้ .. สักแต่ว่ารู้.. อะไรก็..รู้.. ไม่ต้องคิดว่าอยากจะเป็นอย่างนั้น อยากจะเป็นอย่างนี้ เพราะมีความอยาก ก็ต้องมีตัวผู้อยากเป็นเงาติดมาด้วย เมื่อปฏิบัติไปปฏิบัติไป เมื่อไรใจกระเพื่อมก็ยอมรับว่า วันนี้ผิด ขยับตัว น่ากลัวจะฟื้นขึ้นมาอาละวาด ก็เร่งระมัดระวังตั้งสติเอาไว้

ไม่ใช่ว่า มันกระเทือนอย่างนี้ ก็ยังชะล่าใจว่า
รู้หรอกน่า ยิ่งไงๆ ก็ควบคุมอยู่ วันดีคืนร้าย ตื่นขึ้น
มาปรากฏว่า เสาเรือนไม่เหลือสักต้น เพราะกิเลส
พัดเอาตลิ่งพังหายไปทั้งแถบแล้ว ถ้าเราพยายาม
ระมัดระวังเที่ยงตรงต่อตนเอง แล้วระลึกเอาไว้ว่า
กิเลสหนักงกว่าเราหลายช่วงตัวนัก อย่างที่ท่าน
อาจารย์สัพทว่า ถ้าเราเก่งจริงแล้ว ไม่มีตัวเรามา
นั่งอยู่ตรงนี้หรอก ที่มันมีเป็นตัวเป็นตนขึ้นมา นั่งอยู่
ตรงนี้ ก็เพราะเราโง่เชือกกว่ากิเลส เสรีจมัน ถูกมัน
หลอกมันตมมันตุน จนกระทั่งมาเกิดเป็นตัวตน
เห็นๆ กันอยู่ตรงนี้ เพราะฉะนั้น ไม่ต้องพูดมาก

ให้เรายอมรับว่า กิเลสนั้นฟ้องใสอย่างยิ่ง
เป็นเจ้าของจักรพรรดิ ใจของเราทั้งหลาย ที่ยังไม่
ได้ฝึกฝนจนกระทั่งมีกำลังวังชาขึ้นมา ไม่มีทางที่
จะปลดปล่อยตัวเองจากมันได้สำเร็จ ถ้าเราไปทำว่า
อึดตามันอยู่ตรงไหน เราจะเอาใส่หม้อถ่วงทะเลเสีย
ถ้าคิดอย่างนั้น เราก็เสรีจมัน แล้วไม่รู้ด้วยว่า เสรีจ
มันไปเรียบร้อยแล้ว

ถ้าคิดว่า เราก็โง่เชือกกว่ากิเลส ถึงมีตัวมีตน
มานั่งอยู่ตรงนี้ เพราะฉะนั้น เราต้องพากเพียรปฏิบัติ

บัตติ และระมัดระวังไม่ให้พลังพลาดไปอีก ถ้าเป็น
อย่างนี้ ตัวตนของเราก็จะลดน้อยลงไป เพราะ
เราไม่ค่อยเต็มเชื่อเข้าไป กิเลสก็อ่อนแรงลง

มองอะไรก็มองให้เป็นพฤติกรรม เห็นตาม
ความเป็นจริงเพิ่มขึ้น ทำอะไรลงไปแล้ว คนจะว่า
เราถูกเราผิดก็ตาม เราก็เปิดหูฟัง ฟังแล้วเรามีแต่
ทางได้ เพราะฟังแล้ว ถ้าเขาเป็นไก่ เราเป็นเป็ด
เราก็เกิดความเข้าใจว่า ไก่มันเป็นอย่างนี้เอง ทำให้
เรารู้รอบขึ้น แต่ถ้าไม่ฟังเพราะสำคัญผิดว่ารู้หมด
แล้ว เราก็คงไม่รู้้อยู่ออย่างนั้นแหละ แล้วหลงว่ารู้
ครอบจักรวาลหมดแล้ว มันจึงปิดกั้นตัวเองอย่างนี้

เห็นอย่างนี้แล้ว จะได้เข้าใจว่า สัจจะที่แลดู
เหมือนเป็นของง่าย ๆ เล็กน้อย ธรรมดา ๆ แต่ความ
เป็นจริงไม่ธรรมดา เพราะมันเป็นพื้นฐานให้ใจแนบ
หนามันคง อะไรที่ทาลงไปก็จะช่วยทรงตัวให้ก้าวไป
ได้อย่างมั่นคง ไม่ใช่ก้าวไปแล้วลั้งเลว่า ใช่หรือไม่ใช่
มารู้หรือทำใหม่

ใจที่ต้องรู้หรือทำใหม่ ต้องแก้ไขโดยไม่เข้าใจ
เหตุผล จะเกิดความลั้งเล เบื่อหน่าย ไม่แนใจในตัว
เอง ถ้าจะจจดจ่อลงไปทำสิ่งใดให้เต็มที่ มันก็คอยแต่

จะสงสัยอยู่ว่า ทำไปแล้วเดี๋ยวก็ต้องร้ออีก อยู่เฉยๆ ก่อนไม่ดีหรือ ทำให้เรากลายเป็นคนไม่เอาจริงเอาจัง เหลาะแหละโลเล ยิ่งอายุมากขึ้น ชั้นธมมารบกววน เข้าอีก โอกาสที่จะพูดคำไหนเป็นคำนั้น เป็นคำสัจ คำจริง ก็ค่อยอ่อนเปลี้ยลง เพราะใจของเราตกเป็น ประเทศราชของร่างกาย ด้วยอุปาทานที่ยึดว่า นี่คือ เรา กายกับใจเป็นอันเดียวกัน มันก็ยิ่งทำให้อะไรๆ ก็ไม่ไหวแล้ว ไม่ไหวไปทั้งหมด

ถ้าตัวเองไปเจอวัดป่าแก้วเอาตอนนี้ ท่าน อาจารย์จะดู จะทำทนายเท่าไรๆ ตัวเองก็คงช่าง ท่านอาจารย์เถอะ เราทำไม่ไหวหรอก แล้วก็เสร็จ กิเลสอยู่อย่างนี้ โชคดีที่เราไปขณะที่กำลังวังชายัง แข็งแรงกว่าเดี๋ยวนี้อัดตาก็ชักพาให้คิดว่า เราก็มีดี เหมือนกันนะ อย่ามาอย่ายี้กันนักเลย ท่านอาจารย์ เอากิเลสเป็นหนามบ่งหนาม แหย่ให้กิเลสของเรามี ฤทธิ์ร้อนแรงขึ้นเรื่อยๆ จนขับเคลือนให้เรามูมานะ เพื่อคุณงามความดีของเรา

ท่านพระธรรมปิฎกให้นิยามว่า ธรรมนั้นทะ คนเราจะทำอะไรสำเร็จได้ก็ต้องมี *อิทธิบาท* ถึงเรา จะมีสัจจะกับตัวเองอย่างไร อย่างไร แต่ถ้าไม่ลงมือ

ทำจริงจัง โดยเอาอิทธิบาท เป็นจักรหมุนให้เกิดการกระทำ คือ เอาใจไปรักใคร่ผูกพัน เป็น ฉันทะ แล้วมี วิริยะ ความพากเพียรลงมือกระทำ มี จิตตะ ใจฝักใฝ่ที่จะทำให้สำเร็จ มี วิมังสา พิจารณาทบทวนตรวจสอบว่า ผลมันเป็นไปอย่างที่ต้องการหรือไม่ เราจึงจะประสบความสำเร็จ

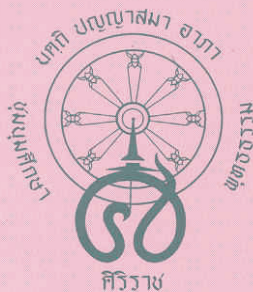
เมื่อเห็นอย่างนี้แล้ว จะได้น้อมนำเอาไปเป็นพรสำหรับปีใหม่นี้ว่า ต่อแต่นี้ไป เราจะรักษาสัจจะให้ใจมีความหนักแน่น ก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่ลังเลสงสัยว่า ที่ทำไปแล้วจะใช้ได้หรือไม่ ทำไปแล้วจะต้องรู้หรือทำใหม่หรือเปล่า ใจจะได้จดจ่อ แน่วแน่จริงจัง เป็นธรรม

ก็ขอฝากไว้ให้เป็นของขวัญปีใหม่กับทุก ๆ คน
ทุกคน

40

42

“ถึงหลักการจะดีวิเศษ
แต่ใจุ่นวายเป็นกิเลส คุ่มครองตัวไม่รอด
การงานนั้นก็พาเราล่มจมล้มละลาย”

บุญบุญพุทธธรรมศีรีราช